

1847/8-dik évi

ORSZÁGGYÜLÉSI TÖRVÉNYCZIKKEK.

FÜGGELÉKÜL:

AZ

ERDÉLYORSZÁGGALI UNIO
SZENTESITÉSE.

Ötödik kiadás.

PEST.
KIADJA LAMPEL RÓBERT.
1869.

MI ELSŐ FERDINÁND,

Isten kedvező kegyelméből Ausztriai Császár; Magyar- és Csehország e néven ötödik, Dalmát; Horvát, Tót, Halics, Ladomér, Ráma, Szerb, Kun és Bolgárországok Apostoli, ugy Lombardia, Venecze, Illiria, Jeruzsalem s a t. Királya; Ausztria Főhercege; Toscána Nagyhercege, Lotharingia, Salzburg, Steyer, Karantán és Krajna Hercege; Erdély Nagyfejedelme; Morvai Ögróf; Fel- és Al-Sléczia, Modena, Parma, Piacenza, Guastalla, Oszvieczim és Zátor, Teschen, Friaul, Ragúza és Zára s a t. Hercege; Habsburg, Tirol, Kyburg, Görcz és Gradiska Grófja; Trient és Brixen fejedelme; Fel- és Al-Luzsicza s Istria Ögrófja; Hohenembs, Feldkirch, Bregencz, Sonnenberg sat. Grófja; Triest, Kattaro, és a Sláv Ögrófság Ura sat.

Emlékezetül adjuk ezennel, jelentvén mindennek, kit illet; hogy minekután Mi kedvelt Magyarországunk s a hozzácsatolt Részek hű Karai val és Rendéivel tanácskozándók, a törvény értelmében 1847-ik évi szentandrás-hava 7-ik napjára esett pünkösdutáni huszonnegyedik vasárnapra szabad királyi Pozsony városunkba köz- vagyis országgyűlést rendeltünk, hirdettünk, s azt a Mindenható kedvezéséből személyesen vezérlettük volna, befejeztetvén s elvégeztetvén; utóbb az országgyűlési tanácskozások, említett Magyarországunk, és a hozzákapcsolt Részek Egyházi Főrendei, Zászlósai, Országnagyai és Nemesei, úgy egyéb Karai és Rendei az általok azon országgyűlésen közértelemmel és szavazattal egyenlő és egybehangzó akarattal, a Mi jóváhagyásunk mellett alkotott következő törvényczikkeket nyujtották és mutatták be légyen Felségünknek, esedezvén alázatosan Felségünk előtt,

miszerint mindazon törvénczikkeket és az azokban foglaltakat összesen és egyenkint helyesnek, kedveseknek és elfogadottaknak vallván, és azokhoz királyi megegyezésünket adván, királyi hatalmunkkal kegyelmesen elfogadni, helybenhagyni s megerősíteni, és mind Minmagunk megtartani, mind minden mások által is, kiket illetnek, megtartatni méltóztatnánk.

Mely törvénczikkeek tartalma ez:

ELŐBESZÉD.

Néhai dicső emlékezetű fenséges cs. kir. örökös főherczeg József, Magyarország nádora, a hon javára folytatott földi pályáról az isteni gondviselés változhatlan végzése által elszóllittatván, Felséges 1-ső Ferdinánd ausztriai császár, s Magyarország e néven V-ik apostoli királya, az ország s ahhoz csatolt részek Karait s Rendeit, az 1608-dik évi koronázás előtti 3-dik t. cz. értelmében eszközlendő nádorválasztásra, s különben is a törvény rendelete szerint a végett: hogy velük az ország boldogságának nevelésére, s a közjó gyarapítására kivánt többféle nagy fontosságú törvényes intézkedésekről atyai szívének ohajtása szerint tanácskozhassék, az 1847. esztendei sz. András hó 7-ik napjára eső pünkösd utáni huszonnegyedik vásár-

napra sz. kir. Pozsony városába országgyűlésre egybehívta, s ezt a nemzet örömeinek legélénkebb kitörései között magyar nyelven nyitván meg, saját Felséges személyében vezérlette.

Ennek következtében az ország és ahoz kapcsolt részek Karai és Rendei a nádornak törvényes megválasztásán kívül nem késtek Ó Felsége iránti tántorithatlan hűségük, s a haza iránti szent kötelességüknek érzetétől vezéreltetve, figyelmüket azokra fordítani, miket az összes magyar népnek jogban és érdekekben egyesítése, — az ország törvényes önállása, — s függetlensége; a *pragmatica sanctio* által vele válhatlan kapcsolatban álló tartományok iránti törvényes viszonyai; — a nemzet alkotmányos életének, a kor igényei, s a körülmények sürgős volta által szükségelt kifejtése: s a szellemi erős és anyagi tehetség azon lelkesült összehangzásának ez alapokoni élénkítése halaszthatlanul megkívánt; melyben a Felséges uralkodóház s az ahoz örök hűséggel ragaszkodó nemzet, a bizonytalan jövőnek minden eseményei között, rendíthetlen támaszokat talál-

landják fel; s az eképen alkotott törvény-
cikkeket Ő Felségének alázatosan elébe ter-
jesztették, esedezvén: hogy azokat elfogadni,
királyi hatalmával jóváhagyni, s mind maga
megtartani, mind pedig minden mások által
is sértetlenül megtartatni méltóztassék.

1847. évi Országgyűlési Törvényczikkek.

I. TÖRVÉNYCZIKK.

Dicsőült József nádor emléke törvénybe
iktattatik.

Elhunyt cs. kir. főherczeg József, Magyarország nádora, az isteni gondviselés változhatlan végzete által az élők sorából elszóllittatván, az ország Rendei nevének a maradék előtt is dicsőített fölmutatása végett, Ó Felsége meg-
egyezésének hozzájárultával elhatározták:

1. §. József nádor azon ernyedetlen buzgalomért, melylyel félszázadon keresztül, nem ritkán nehéz körülmények között, a hazának ügyeit vezérlette, a nemzet háláját teljes mértékben kiérdemelte.

2. §. A történetkönyv azon gyászlapjára, melyre mulandó életének utolsó órája jegyezve van, az ország Rendei ezennel reá írják nevének a nemzet kebelében el nem mulható emlékezetét.

II. TÖRVENYCZIKK.

Fenséges cs. kir. főherczeg István Magyarország nádorává választatik.

Ő cs. kir. és apostoli Felsége ez országgyűlését nádorválasztás végett kegyelmes királyi meghívó levele által különösen is kitűzvé, miután a megüresedett nádori méltóságra kegyelmesen kijelelték névsorát, királyi titkos pecsétével lepecsételve, idősb Majláth György országbirónak a kegy. kir. Előadásokkal együtt általnyujtani, s eképen az ország Rendei kívánságának és a törvényrendeletének eleget tenni kegyelmesen méltóztatott: az ország rendei Ő Fölsége kegyelmes színe elől tanácskozási termeikbe eltávozván, a kir. levélnek, mely a kijelöltek neveit magában foglalta, sértetlen hagyása mellett, tehát a kijelölés szokásszerű ki hirdetésének mellözésével, cs. kir. ausztriai örökös főherczeg Istvánt, dicső emlékezetű cs. kir. ausztriai örökös főherczeg József nádoirspánnak fiát, egyhangulag és közös akarattal az országnádorává elválasztották; nemcsak azért: hogy e választás által a fejedelem és ország közötti kölcsönös bizodalom, mely a közboldogság alapja minél szorosabb kapcsolatok által megerősítették, és lehető nehéz időkben a koronás fejedelem előtt minél hathatósb közbenjárásra számot tarthassanak: hanem különösen azért is, mert fényes lelki tehetségei és a ma-

gyar nemzet iránti különös hajlandósága, előtök s az egész ország előtt köztudomásra ismeretes; minélfogva azon veszteséget, melyet elhunyt atyjában a nemzet kesereg, kipótolni képesnek csak őt tartották. — Valamint hogy már csak ez országgyűlés története is azon általános bizodalmat, melylyel az egész nemzet által egyhangu lelkesedéssel elválasztatott, fényesen igazolták.

Mely ebéli és eként történt választásra nézve egyébiránt kijelentetik: hogy az a jövő esetekre zsinórmértékül nem szolgálánd, sőt inkább az ország törvényei mind a Felség kijelelési, mind az ország Rendeinek szabad választási jogait illetőleg, mind végre azok, melyek a nádori méltóság hatósága és jogai iránt eddig alkottattak, minden jövőendő időkre épségben fentartatnak.

Ő cs. kir. és apostoli Felsege az ország Rendeinek ezen eképen és teljes szabadsággal tett választását, annak szokott módon történt bejelentése után, kegyelmesen elfogadván; egyszersmind az ország Rendeit biztosítani méltóztatott nemcsak az iránt, hogy az ország törvényét, mely négy alkalmas egyénnek kijelentését rendeli, hanem egyszersmind az iránt, hogy a nádori méltóságot minden törvényes jogaiban ennekutána is fen fogja tartani, és eszközölni, hogy az elválasztott uj nádor a nádori és ezzel kapcsolt királyi helytartói méltóság minden törvényes jogait és kötelességeit egész kiterjedés-

ben, minden, bárhonnán eredhető akadály nélkül, teljes mértékben gyakorolhassa.

Ezután az elválasztott új nádor az ország Rendei által Ó Felsége kegyelmes színe elébe kísértetve, fogadást tett, hogy a nádori méltóságot a törvények szoros értelme szerént fogja viselni; egyszersmind hitét a királynak és az országnak esküvéssel kötötte le; az ország Rendei pedig Ó Felségének királyi levelét, melyben a kijelöltek nevei foglaltattak, bontatlanul, bizodalmuknak annál erősebb bizonyságául, lepecsételve, úgy mint átalvették, legfelsőbb kezeibe ismét alázatosan visszaszolgáltattak. — Ezekhez képest

1. §. Ó cs. kir. főherczegségének ausztriai örökös főherczeg Istvánnak az ország nádorává lett elválasztása ezennel törvénybe iktattatik.

2. §. A nádor méltóságához mérséklendő tisztii díja iránt azon 3000 darab aranyon kívül, mely ötöt mint a jászok és kunok főkapitányát és főbiráját illeti, a jövő országgyűléseig ideiglenesen a magyar ministerium által Ó Felsége fog intézkedni.

III. TÖRVÉNYCZIKK.

Független magyar felelős ministerium
alakításáról.

1. §. Ó Felségének a királynak személye szent és sérthetetlen.

2. §. Ő Felségének az országbóli távollétében a nádor és királyi helytartó az országban s ahhoz kapcsolt részekben, a korona egyiségének, a birodalom kapcsolatának épségben tartása mellett, a végrehajtó hatalmat a törvény és alkotmány ösvényén teljes hatalommal gyakorolja, s az esetben a mostani nádor est. kir. főherczeg Isvánnak személye hasonlóképen sérthetetlen.

3. §. Ő Felsége, s az Ő távollétében a nádor s királyi helytartó a végrehajtó hatalmat a törvények értelmében független magyar ministerium által gyakorolják, s bármely rendeleteik, parancsolataik, határozataik, kinevezéseik csak ugy érvényesek, ha a Buda-Pesten székelő ministerek egyike által is aláíratnak.

4. §. A ministeriumnak mindegyik tagja mindennemű hivatalos eljárásáért felelős.

5. §. A ministerium székhelye Buda-Pest.

6. §. Mindazon tárgyakban, mellyek eddig a m. k. udvari kanczelláriának, a k. helytartótanácsnak, s a k. kincstárnak, ide értvén bányászatot is, köréhez tartoztak, vagy azokhoz tartozniok kellett volna, s általában minden polgári, egyházi, kincstári, katonai és általában minden honvédelmi tárgyakban Ő Felsége a végrehajtó hatalmat ezentúl kizárólag csak a magyar ministerium által fogja gyakorolni.

7. §. Az érsekek, püspökök, prépostok, s apátoknak és ország zászlósainak kinevezése, a kegyelmezés jogának gyakorlata, és

a nemességnek, czimeknek, s rendeknek osztása, mindig az illető felelős magyar minster ellenjegyzése mellett, egyenesen Ő Felségét illeti.

8. §. A magyar hadseregnek az ország határain kivüli alkalmazását, nem különben a katonai hivatalokrai kinevezéseket, szinte úgy Ő Felsége fogja a 13. §. szerint folyvást királyi személye körül leendő felelős magyar minster ellenjegyzése mellett elhatározni.

9. §. Azon tárgyak, mellyek a 6-dik §-ban említett kormánytestületek által végelhatározás végett Ő Felségéhez szoktak felterjesztetni, kivéve a 7-dik és 8-dik szakaszokban kijelölteket, Ő Felségének az országbóli távollétében a ministerium által a nádor s királyi helytartó elhatározása alá terjesztendők.

10. §. A miniszterium áll: egy elnökből, s ha az maga tárczát nem vállal, kivüle még nyolcz ministerből.

11. §. A miniszterelnököt Ő Felségének az országbóli távollétében a nádor s királyi helytartó, Ő Felségének jóváhagyásával nevezi.

12. §. Ministertársait legfelsőbb megerősítés végett az elnök teszi javaslatba.

13. §. A miniszterek egyike folyvást Ő Felségének személye körül lesz, s mindazon viszonyokba, mellyek a hazát az örökös tartományokkal közösen érdeklik, befolyván, azokban az országot felelősség mellett képviseli.

14. §. A ministeriumnak, azon tagján

kívül, melly a Felség személye körül a 13. §-ban említett ügyekre ügyelend, következő osztályai lesznek:

a) Belügyek.

b) Országos pénzügy.

c) Közmunka és közlekedési eszközök és Hajózás.

d) Földművelés, ipar és kereskedelem.

e) Vallás és közoktatás.

f) Igazságszolgáltatás és kegyelem; és

g) Honvédelem osztályai.

15. §. Mindegyik osztálynak, valamint az ahoz tartozó, s az illető osztályfőnökök vezérlete alatt állandó hivatalos személyzetnek élén külön minister áll.

16. §. A kebelébeni ügykezelés módját a ministerium maga határozandja meg.

17. §. Az összes ministerium tanácsülésében, midőn Ő Felsége, vagy a nádor királyi helytartó abban jelen nincs, a minis-terelnök elnököl, ki e tanácsot midőn szükségesnek látja, mindenkor összehivatja.

18. §. Mindegyik minister azon rendeletért, mellyet aláír, felelősséggel tartozik.

19. §. Az ország közügyei felett Ő Felsége vagy a nádor és királyi helytartó, vagy a minis-terelnök elnöklete alatt tartandó értekezés végett, Buda-Pesten álladalmi tanács állíttatik fel, melly a legközelebbi országgyűlésen fog állandóan elrendeztetni.

20. §. Az Ő Felsége személye körül

leendő minister mellé a kivántató hivatalos személyzettel két álladalmi tanácsos rendeltetik, kik jelenleg a magyar kir. udv. kancellária előadó tanácsosai közül fognak az illető minister előterjesztésére neveztetni.

21. §. A 7. §-ban említett, s egyenesen Felségének fentartott tárgyakat, a személye mellé rendelt felelős magyar minister fogja, a mellette levő álladalmi tanácsnokokkal és személyzettel kezelni.

22. §. A magyar kir. udv. kancellária többi előadó tanácsosai a 19. §-ban említett álladalmi tanácsba fognak áttétetni.

23. §. A magyar királyi helytartó tanács s az udvari kincstár az illető ministeri osztályok között az álladalmi tanács alakításánál is szemügyben tartandó 1791: 58-ik t. cikkre való figyelemmel felosztatnak.

24. §. A 6-dik §-ban körülirt kormánytestületeknek előülő tagjai a 19. §-ban említett álladalmi tanácsban foglalnak helyet, s ott a Felség a nádor királyi helytartó, vagy ministerak távollétében elnökölnek.

25. §. A 6-dik §-ban említett kormánytestületeknek minden hivatalnokai és szolgálói, s így nemcsak azok, kik újabb alkalmazást nyernek, hanem addig, mig másképen fognak alkalmaztathatni, azok is, kik a felebb említett ministeri osztályokban el nem helyeztetnek, jelenleges fizetésüket egészen megtartandják.

26. §. Az ország minden törvényhatóságá-

gainak eddigi törvényes hatósága ezentúl is teljes épségében fentartandó.

27. §. A törvényes bíróságok és ítélőszékek törvényes önállásukban, s a törvény további rendeleteig eddigi szerkezetökben fentartandók.

28. §. A ministerek az országgyűlés mindegyik táblájánál üléssel birnak, s nyilatkozni kívánván, meghallgatandók.

29. §. A ministerek az országgyűlés mindegyik táblájánál annak kívánatára megjelenni, s a megkivántató felvilágosításokat előadni tartoznak.

30. §. A ministerek hivatalos irataikat az országgyűlés mindegyik táblájának kívánatára, magának a táblának, vagy a tábla által kinevezett küldöttségnek megvizsgálása alá bocsátani köteleztetnek.

31. §. A ministerek szavazattal az országgyűlésen csak azon esetben birnak, ha a felső táblának törvény szerint tagjai, vagy követül az alsó táblához megválasztatnak.

32. §. A ministerek feleletre vonathatnak:

a) Minden oly tettért, vagy rendeletért, mely az ország függetlenségét, az alkotmány biztosítékait, a fenálló törvények rendeletét, az egyéni szabadságot, vagy a tulajdon szentségét sérti, s általuk hivatalos minőségükben követtetik el, vagy illetőleg adatik ki.

b) A kezeikre bizott pénz, s egyéb érték-

kek elsikkasztásaért, vagy törvényellenes alkalmazásaért.

c) A törvények végrehajtásában, vagy a közcsend és bátorság fentartásában elkövetett mulasztásokért, a mennyiben ezek a törvény által rendelkezésükre bizott végrehajtási eszközökkel elháríthatók valának.

33. §. A minisztereknek vád alá helyezettését az alsó tábla szavazatainak általános többségével rendeli el.

34. §. A bíraskodást a felső tábla által, saját tagjai közül titkos szavazással választandó bíróság, nyilvános eljárás mellett gyakorlandja, és a bütetést a vétséghez aránylag határozandja meg.

Választatik pedig összesen 36 tag, kik közül azonban tizenkettőt az alsó tábla által a vádpör elővitelére kiküldött biztosok, tizenkettőt pedig a vád alá vont ministerek vehetnek vissza. Az eként alakított, és tizenkét személyből álló bíróság fog fölöttök ítéletet mondani.

35. §. Az elmarasztalt miniszterre nézve a királyi kegyelmezési jog csak általános közbocsánat esetében gyakorolható.

36. §. Hivatalos minőségükön kívül elkövetett egyéb vétségökre nézve a ministerek a köztörvény alatt állanak.

37. §. A ministerium az ország jövedelmeinek és szükségeinek kimutatását — s a multa nézve az általa kezelt jövedelmekről

számadását országgyűlési megvizsgálás, illetőleg jóváhagyás végett — évenként az alsó táblánál bemutatni köteles.

38. §. A ministerium hivatalbeli fizetését a törvényhozás további rendeleteig a nádor és királyi helytartó határozandja meg.

IV. TÖRVÉNYCZIKK.

Az országgyűlés évenkénti üléseiről.

1. §. Az országgyűlés jövendőben évenként és pedig Pesten tartandván üléseit, az évenkénti ülésre az ország Rendeit Ő Felsége minden évben, s a mennyire a körülmények engedik, a téli hónapokra hivandja össze.

2. §. A hozandó törvények jövendőre Ő Felsége által az évi ülés folyama alatt is szentesíthetnek.

3. §. A képviselők három évig tartandó egy országgyűlésre, s ezen országgyűlésnek mindháromévi üléseire választatnak.

4. §. 1848-tól kezdve minden harmadik év eltelte után, a következő országgyűlés első évi üléseinek megnyitását megelőző hat hét lefolyása alatt, országszerte új képviselőválasztás történik, midőn azok is, kik időközben választattak meg, csak új megválasztás által tarthatják meg képviselőhelyeiket, és pedig szinte egy országgyűlés három évi üléseire.

5. §. Ó Felségének joga van az összejött évi gyűlést prolongálni, s berekeszteni, sőt az országgyűlést a három év eltelése előtt is feloszlatni, és ekkor új képviselőválasztást rendelni; de az utolsó esetben az újabb országgyűlés összehívásáról aképen rendelkezendik: hogy ez az elébbinek feloszlatásától számitandó három hónap alatt összeüljön:

6. §. Az évi ülés az utolsó évrőli számadásnak, és következő évi költségvetésnek a ministerium által leendő előterjesztése, s az irántoki határozatoknak meghozatala előtt be nem rekesztethetik, sem az országgyűlés fel nem oszlattathatik.

7. §. Elnököt és egy másod-elnököt a főrendi táblához, a tábla tagjaiból, Ó Felsége nevez ki, de jegyzőit szinte saját tagjai közül, titkos szavazás utján a tábla maga választja.

8. §. A királyi tábla a képviselők táblájának kiegészítő része lenni ezennel megszűnven, a képviselő tábla egy elnököt, két alelnököt, és jegyzőket, tagjainak sorából, titkos szavazás utján maga választ.

Mind két táblának elnökei az országgyűlés egész folyamára, a többi táblahivatalnokok pedig évenként, az első ülésben választatnak, és illetőleg neveztetnek ki, mely ülésben az elnökséget a tábla legkorosb tagja viendi.

9. §. Ugy a főrendi, mint az alsótáblai elnök az országos pénztárból díjt húz, mely a legközelebbi országgyűlés első évi ülésében fog meghatározatni.

10. §. Ülési mind a két táblának ezután is nyilvánosak. A tanácskozásaiban szükséges csend és rend, s a hallgatók teljes hallgatóságban tartása iránt mindenik tábla szabályokat alkot, s azoknak végrehajtását elnöke által szigoruan eszközölteti.

11. §. E részben előlegesen már most rendeltetik, hogy a hallgatóságnak a tanácskozást háborgatni semmiképen sem szabad.

12. §. Ha egyes hallgató, vagy a hallgatóság a tanácskozást háborgatja, és az elnöki egyszeri intésnek sikere nincs, másod ízben a jelen törvényre hivatkozva, az egyes hallgatót, vagy illetőleg a hallgatóságot kipurancsolhatja, és annak helyét bezárathatja.

13. §. Ez megtörténvén, a tanácskozás vagy azon nap, vagy később, a többség határozata szerint, de mindig nyilvánosan folytatattatik.

14. §. A rend és csend fentartása terem-biztosok által, szükség esetében a nemzeti őrség alkalmazásával eszközöltetik.

Az előbbi §§-ban említett szabályokon kívül, a legközelebbi évi ülésben legelsőben is mindenik tábla magának rendszabályokat készít, mellyekben a tanácskozás és szavazás módja és rende, s általában véve a tábla belügye meg fog határoztatni, de a mellyeknek a szorosabb értelemben vett tanácskozási rendet illető része csak évi ülések végével, s csak a törvényjavaslatok tárgyalásának bevégezése után fog módosíttatni.

V. TÖRVÉNYCZIKK.

Az országgyűlési követeknek népképviselőt
alapján választásáról.

A jelen év folyama alatt a IV ik törvény-
czikk értelmében Pesten tartandó legközelebbi
országgyűlésre küldendő követeknek népkép-
viselőt alapján a választására nézve ideigle-
nesen következők rendeltetnek:

1. §. Politikai jogélvezetet azoktól, kik
annak eddig gyakorlatában voltak, elvenni, a
jelen országgyűlés hivatásának nem érezhet-
vén, mindazok, kik a megyékben és szabad
kerületekben az országgyűlési követek választásában eddig szavazattal bírtak; e jog gyakorlatában ezennel meghagyatnak.

Ezeken kívül:

2. §. Az országnak s kapcsolt részeknek
mind azon benszületett vagy honosított, leg-
alább 20 éves, és sem atyai, sem gyámi, sem
gazdai hatalom, sem pedig elkövetett hűségte-
lenség, csempészkedés, rablás, gyilkolás és
gyujtogatás miatt fenyték alatt nem lévő
lakosai, a nőket kivéve, törvényesen bevett
valláskülönbség nélkül, választók:

a) Kik szabad királyi városokban,
vagy rendezett tanácssal ellátott község-
ekben 300 ez. frt. értékű házat vagy földet,
egyéb községekben pedig urbéri értelelem-
ben vett $\frac{1}{4}$ telket, vagy ezzel hasonló ki-
terjedésű birtokot, kizáró tulajdonul, vagy

hitveséikkel, s illetőleg kiskoru gyermekeikkel közösen bírnak.

b) Kik mint kézművesek, kereskedők, gyárosok telepedve vannak, ha tulajdon műhellyel, vagy kereskedési teleppel, vagy gyárral bírnak, s ha kézművesek, folytonosan legalább egy segéddel dolgoznak.

c) Kik, habár a fentebbi osztályokba nem esnek is, saját földbirtokukból vagy tőkájükből eredő 100 ezüst forint évenkénti állandó s biztos jövedelmet kimutatni képesek.

d) Jövedelmükre való tekintet nélkül a tudorok, sebészek, ügyvédek, mérnökök, academiái művészek, tanárok, a magyar tudós társaság tagjai, gyógyszerészek, lelkészek, segédlelkészek, községi jegyzők, és iskolátanítók, azon választókerületben, melyben állandó lakásuk van.

e) Kik eddig városi polgárok voltak, ha a fentebbi pontokban leírt képességgel nem bírnának is.

3. §. Választható mind az, ki választó, ha életének 24-ik évét betöltötte, s a törvény azon rendeletének, miszerint törvényhozási nyelv egyedül a magyar, megfelelni képes.

4. §. Az országnak követküldés végett választókerületekre felosztása, a megyék, kerületek és szabad kir. városok törvényhatósági területére és önállására nézve semmi változást nem okoz.

5. §. Fog pedig állani a képviselőház, Erdélyt ide nem értve, 377 követből, kik mind-

nyájan egyenlő szavazattal bírandnak, s úgy a népszám, mint területi, s közigazgatási tekintetek alapjára tett aránylagos felosztással következőleg választatnak:

A) Egyes községek által küldendő követek:

1. Ó-Arad küld	1 köv.
2. Besztercze-Bánya, a hozzá tartozó bányásztelepekkel .	1 "
3. Buda	2 "
4. Pest	5 "
5. Debreczen	3 "
6. Eszék	1 "
7. Esztergom, az érseki s Szent-György és Szent-Tamás városokkal	1 "
8. Fejérvár	1 "
9. Győr városa	1 "
10. Kassa	1 "
11. Komárom városa	1 "
12. Körmöcz	1 "
13. Pécs	1 "
14. Pozsony, Pozsony-Váraljával	2 "
15. Selme cz, Bélabányával . . .	1 "
16. Sopron városa	1 "
17. Szabadka	2 "
18. Szathmár-Németi	1 "
19. Szeged	2 "
20. Temesvár	1 "
21. Ujvidék	1 "
22. Zombor	1 "
23. Baja, Istvánmegyével	1 "

24. Nagy-Becskerek	: . . .	1 köv.
25. Békés városa	1 "
26. Jászberény	1 "
27. Bősörmény	1 "
28. Békés-Csaba	1 "
29. Csongrád városa	1 "
30. Czegléd	1 "
31. Eger	1 "
32. Félegyháza	1 "
33. Gyöngyös	1 "
34. Gyula	1 "
35. Halas	1 "
36. Kecskemét	2 "
37. Nagy-Kikinda	1 "
38. Nagy-Kőrös	1 "
39. Makó	1 "
40. Miskolcz	1 "
41. Nyíregyháza	1 "
42. Pápa	1 "
43. Szarvas	1 "
44. Szentés	1 "
45. N.-Várad, Várad-Olaszival		1 "
46. H.-M.-Vásárhely	1 "
47. Versecz	1 "
48. Zenta	1 "

B) Megyék, sz. kerületek, és városok vidékeiből alakított választókerületek, melyek követeinek választásában azon városok részt nem vesznek, a melyek saját követküldési joggal vannak fentebb felruházva:

49. Moson megye küld	2 köv.
50. Győr megye	3 „
51. Komárom megye	4 „
52. Fejér megye	5 „
53. Tolna megye	6 „
54. Baranya megye	7 „
55. Somogy megye	8 „
56. Veszprém megye	6 „
57. Zalamegye, holinegyik választókerület főhelye Kanizsa	9 „
58. Vas megye, Kőszeg sz. k. várossal együtt küld	10 „

Egyik választókerület főhelye Kőszeg sz. k. város, másiké Szombathely, mellyekhez a megye annyi népességű vidéket csatol, mennyi a 10 követséghez képest egy követ választására megkivántatik.

59. Sopron megye, Kis-Marton és Ruszt sz. k. városokkal együtt küld	6 „
---	-----

Egyik választókerület főhelye Kis-Marton, s ahoz Ruszt város is tartozand, — s ezen választókerülethez aránylagos népességű vidék csatolandó,

60. Pozsony megye N.-Szombat, Sz.-György, Bazin, és Modor k. városokkal küld	8 „
--	-----

Egyik választókerület főhelye N.-Szombat, a másiké Bazin, s e ke-

rületekhez számitandók Modor, és Sz.-György kir. városok is. Ezen választó kerülethez szinte aránylagos népességü vidékek csatolandók.

61. Nyitra megye, Szakolcza kir. várossal küld 11 köv.

Egyik választó kerület főhelye Szakolcza.

62. Trencsén megye, Trencsén kir. várossal, mint egyik választó kerület főhelyével küld : 8 "

63. Árva megye küld 2 "

64. Liptó megye küld 2 "

65. Turóc megye küld 2 "

66. Zólyom megye, Breznóbánya, Libetbánya, Zólyom és Korpona kir. városokkal küld 3 "

Egyik választókerület főhelye Breznóbánya, mely kerülethez Libetbánya, másiké Korpona, melyhez Zólyom kir. város is csatolandó, a követszámhoz arányzandó népességü megyei vidékkel.

67. Bars megye, Új-Bánya kir. várossal együtt küld 3 "

Egyik választó kerület főhelye Új-Bánya.

68. Esztergom megye küld 2 "

69. Hont megye, Bakabányával együtt küld 3 "

70. Nógrád megye küld	6	köv.
71. Pest megye küld	10	"
72. Bács megye	10	"
73. Verőcze megye	4	"
74. Szerém megye	3	"
75. Posega megye, Posega sz. kir. várossal, mint egyik választó kerületi főhelylyel küld	2	"
76. Heves megye	8	"
77. Borsod megye	6	"
78. Gömör megye	6	"
79. Szepes megye, Lőcse és Kés- márk sz. kir. városokkal, mint választókerületi főhe- lyekkel s a szepesi XVI városkerülettel együtt küld	6	"
80. Sáros megye, Eperjes, Bárt- fa, Szeben sz. kir. városok- kal, mint választókerületi főhelyekkel együtt küld .	6	"
81. Torna megye	2	"
82. Abauj megye	5	"
83. Zemplén	8	"
84. Ung	4	"
85. Bereg	4	"
86. Krassó	6	"
87. Temes megye	8	"
88. Torontál megye küld	9	"
89. Csanád megye	2	"
90. Csongrád megye	2	"
91. Békés megye küld	2	"

92. Marmaros megye	6 köv.
93. Bihar megye küld	12 „
94. Szathmár megye, N.-Bánya várossal, mint választó-kerületi főhelylyel	7 „
95. Szabolcs	6 „
96. Ugocsa	2 „
97. Arad	6 „
98. Kraszna megye és Zilah város, mint egyik választó-kerületi főhely küld	2 „
99. Közép Szolnok megye	3 „
100. Zaránd megye	2 „
101. Kővár-vidéke	2 „
102. Jász-Kún kerületek	4 „
103. Hajdú-kerület	2 „
104. Fiumei kerület , . . . ,	1 „
105. Horvátország	18 „
106. Horvát határőrvidék, u. m. likkai, ottocháni, ogulini, sluini, 1-ső báni, 2-ik báni, varasdkörösi, s varasd-sz. györgyi ezredek, mindenik ezred küld 1, összesen :	8 „
107. Szerémi végvidék, u. m. gradiskai, bródi és pétervári ezrede, mindenik 1 követet, összesen	3 „
108. Csajkások kerülete küld	1 „
109. Bánsági végvidék, u. m. német-bánsági, oláh-bánsági, és illyr-bánsági ezre-	

dek, mindenik 1 követet,	
összesen	3 köv.
	<hr/>
	összesen 377 köv.

Erdély, ha csatlakozni akar, küld a VII-ik törvényczikk szerint, kebelében felosztott 96 követet.

6. §. Minden egy követ választása végett egy külön választókerületnek kell alakíttatni, s mindegyik választókerület csak egy országgyűlési követet választ.

7. §. Minden megyének a jelen törvény királyi szentesítése után legfeljebb 20 nap alatt tartandó közgyűlésében :

a) A megyének választókerületekre az 5. §-ban meghatározott követszám szerinti felosztása, s e kerületeknek az 5. §-ban foglaltakon kívül kijelelendő főhelyei, a kisgyűlés, vagy ahol ez tartatni nem szokott, alispánilag összehívandó küldöttség által előlegesen készítendő terv nyomán, a népesség számára, s illetőleg a lakásuk helyén kívül szavazandó választók könnyebbségére való tekintettel megállapíttatnak.

b) A jelen törvény rendeleteinek végrehajtására, s általában a választási ügynek minden ágazataibani kezelésére s vezérletére egyik alispánnak elnöklete alatt egy — több tagokból álló, s a belügyek ministerével közvetlen érintkezésbe lépendő középponti választmány választatik oly módon: hogy abban a megyének külön választókerületei mind kép-

viselve legyenek, s kellő arányban a községeknek előjárói is részt vegyenek.

8. §. A 7. §. a) és b) pontjai szerint, a választókerületek, s a középponti választmány alakítására nézve teljesítendőket, a szabad kerületekben szinte a közgyűlés, az 5. §. A) pontja szerint országgyűlési szavazattal fölruházott szabad kir. városokban pedig a bel- és kültanács közös ülésükben teljesítendik.

9. §. Középponti választmányt azon szabad kerületekben s városokban is kell alakítani, melyek csak egy országgyűlési követet választandanak.

10. §. A 7. és 8-ik §§. értelmében hozandó határozatok a belügyek miniszterének haladék nélkül megküldetnek.

11. §. A középponti választmány tagjai a következő esküt teszik le:

Én N. N. esküszöm stb. hogy mindazt, mit az országgyűlési követnek (vagy követeknek) választására nézve, az ország törvénye szerint, kiküldetésemhez képest teljesíteni tisztemhez tartozandik, hiven, részrehajlás nélkül, lelkiismeretesen teljesítendem. Isten engem stb.

12. §. A középponti választmány kiküldetése után legfeljebb egy hét alatt összeülvén:

a) A vezérlete alá tartozó mindegyik választókerületre nézve a választóknak összeírása 3 tagból álló küldöttséget nevez.

b) Meghatározza a napot, melyen a választóknak összeírása a kerületenkint e végett

kijelölendő helyen, kezdetét venni, s a kezdő nap beszámításával 14 egymásután következő napokban félbeszakasztás nélkül folytatni fog.

13. §. Az előző §. b) pontjában említett határnap, a központi választmány általi kitűzésétől számítva 21 napnál rövidebb, 30-nál hosszabb nem lehet, s körlevelek, az egyházi szószelekből hirdetése, a hirdetményeknek helységenként nyilvános helyeken kifüggesztése, s más e részben szokásban levő módoknak használata mellett lehető legnagyobb nyilvánossággal, haladék nélkül köztudomásra bocsátandó.

14. §. A választók összeírására kinevezett küldöttségek a kijelölt helyeken a 12. §. b) pontjában említett 14 nap lefolyása alatt naponként ülést tartanak s a bejegyztetés végett magokat jelentő választókata ministerium által e végett középponti választmánynak iüében megküldendő táblás jegyzékekbe bejegyzik.

15. §. Az összeíró választmánynak az eddigi megyei választók, s illetőleg városi polgárok lajstromai, az adóbeli rovásos összeírások, s más hasonló adatok használatul átadatván, képességöket a bejegyzés végett jelentkezők, a mennyiben az összeíró választmány arról a kezeinél levő adatokból meg nem gyöződnek, igazolni tartoznak.

16. §. Az összeíró küldöttség a választónak, kit bejegyez, ezt szóval is kijelentvén — a bejegyzett választók neve után az igazolásul

szolgált adatokat, az összeírási jegyzéknek e végett nyitandó külön rovatába, sommás kivonatban bevezeti, egyszersmind pedig azokról is külön névjegyzéket készít, kik bejegyeztetésük végett magokat előtte bejelentették, de attól általa elmozdítottak.

17. §. Az összeíró küldöttségek az összeírást 3 egyenlő példányban vezetik, s aláírásaikkal ellátva a 12. §. b) pontjában említett 14 nap elteltével a középponti választmánynak haladék nélkül beadják.

18. §. Az összeíró választmányok által beadandó összeírásoknak egyik példánya, a középponti választmány által meghatározandó, s előre közzhírré teendő nyilvános helyen mindenki általi megtekintetés végett több napokon át ki fog tétetni.

19. §. Az, ki az összeíró választmány által a bejegyzéstől elmozdított, valamint az is, ki másnak bejegyzése ellen észrevételt tenni kíván, az összeírásnak e tekintetbeni megigazitásáért a középponti választmányhoz folyamodhatik.

20. §. Az, ki bejegyeztetés végett magát az összeíró választmányok egyike előtt sem jelentette, e végett többé a középponti választmányhoz nem járulhat.

21. §. A középponti választmány a választók összeírásának bevégezése után legfeljebb egy hét alatt összeülvén.

a) Az illető küldöttségek által beadott összeírásokat, és

b) A 14. §. értelmében benyújtott folyamódásokat megvizsgálja.

c) Azoknak jegyzékét, kiket a beadott folyamódások folytában az összeírásból kihagyandóknak, vagy ahoz hozzáadandóknak határoz, a beadott összeírás mindegyik példányához az elnöknek és jegyzőknek aláírásával hozzacsatolja.

d) Az összeírásoknak minden beadott folyamódások tárgyalása melletti tökéletes kigazításaig üléseit naponként folytatja.

e) Az eképen megigazitott összeírásokból egy példányt a választásnáli használatul megtartván, egyet a hatóság levéltárába tesz be, egyet a belügyek minsterének, üléseinek megkezdésétől számítva, legfelebb 14 nap alatt beküld.

22. §. A középponti választmány minden tanácskozásairól a jelenlevők neveinek feljegyzése mellett, a kebeléből választandó jegyző által, rendes jegyzőkönyvet vezetett, s annak egy példányát a levéltárba tevén, a másikat a belügyek minsterének időszakonként felküldi.

23. §. A középponti választmányynak valamint az összeíró küldöttségeknek is, üléseik nyilvánosak.

24. §. Az országgyűlés megnyitásának napja kihirdettetvén, az országgyűlési követválasztás határnapja iránt, a középponti választmányok akkint intézkednek, hogy :

a) bekövetkezése előtt 15 nappal az illető törvényhatóságban közhirré tétethessék ; s

b) az országyüféles mégnýtását legalább 4 héttel megelőzze.

25. §. A választás határnapja kitüzetvén, a központi választmány elnöke azt, a 13. §-ban említett módon, a lehető legnagyobb nyilvánossággal, haladék nélkül közhírré téteti.

26. §. A középponti választmány minden választókerületre a választás vezérletére egy elnököt s jegyzőt, és szükség esetére helyetteseket is választ.

27. §. A megválasztott elnök e választásra kitüzött napon az illető kerület főhelyén a választók gyülekezetét a központi választmány által meghatározandó, s előre szinte közhírré teendő órában mégnýtván, bármely választónak joga van az országyüfélesi követségre egy egyént ajánlani.

28. §. A választásnál szavazati joggal csak azok bírnak, kik a választóknak a fentebbiek szerint kerületenkint készítendő összeírásában befoglaltatnak, s csak azon kerületben bírnak szavazati joggal, a melyben összeírva vannak.

29. §. Az összeírásban foglaltak közül a választási jog senkitől meg nem tagadtathatik.

30. §. Ha a választók mégnýtott gyülekezetében az országyüfélesi követségre csak egy egyén ajánltatik, s annak, vagy több ajánlottak közül egynek megválasztásában a választók közakarattal összpontosulni látszanak, az elnök az összegyült választókhoz azon kérdést intézendí: vajlon az általa meg-

nevezendő illető egyénnek megválasztásában közakarattal megnyugosznak-e vagy szavazni kívánnak? s ha 10 választó szavazást kíván, azt azonnal megrendeli, különben a választást befejezettnek, s az illető egyént a kerület által megválasztott országgyűlési követnek nyilváníttja.

31. §. A választás szavazásra bocsáttatván, azon választók mindegyike, kik országgyűlési követet ajánlottak, a helyszinén jelenlevő választók közül két egyént nevezend, s az eképen mindegyik ajánlottnak részéről nevezendő egyének az elnökkel, s a szavazat nélkül jelen leendő jegyzővel együtt képezendik a szavazatszedő választmányt.

32. §. A szavazás a szavazó nevének a küldöttség általi feljegyzésével, — s valamint a szavazatok összeszámítása is nyilván történik.

33. §. A szavazás megkezdetvén mindaddig, míg magát szavazó jelenti, félbeszakasztás nélkül folytatandó.

34. §. Ha a szavazás bevégeztével a szavazóknak általános többsége egy egyén mellett nyilatkozik, az megválasztott országgyűlési követnek azonnal kijelentetik.

35. §. Ha a szavazóknak általános többségét azok közül, kikre a szavazás történt, egyik sem nyerné el, azon két egyén között, kik aránylag legtöbb szavazatot nyertek, újabb szavazás történik.

36. §. Ezen másodszeri szavazás, a mennyiben a szavazók sokasága miatt az első sza-

vazással egy napon nem végezethetnék be, a következő napon fog megkezdetni, s minden-
esetre egyfolytában befejeztetni.

37. §. A kitűzött két egyén közül az, ki a másodszori szavazásnak alkalmával az abban résztvevő választók szavazatának többségét megnyeri, megválasztott országgyűlési követnek azonnal kijelentetik.

38. §. A választók összeírása egyik hiteles példányának a választás alkalmával a szavazatszedő küldöttség kezeinél kell lenni.

39. §. Kiki csak személyesen szavazhat.

40. §. A választóknak az összeírásnál, vagy választásnál semminemű fegyverrel megjelenni nem szabad.

41. §. Az összeíró s szavazatszedő küldöttségeknek tagjai a törvény s nemzeti becsület oltalma alatt állanak, s a rajtok elkövetett bármely sérelmek bünvádi eljárás mellett, a vétséghez aránylag lesznek megfenyítendők.

42. §. Mind a választók összeírásánál, mind a választásnál a jó rend fentartásának joga s kötelessége a kiküldött elnököt illeti, ki szükség esetében e célra fegyveres erővel is rendelkezhetik.

43. §. A szavazatszedő küldöttség a választás folyamáról rendes jegyzőkönyvet vezetve, azt a választás befejezésével az elnök és jegyző s a szavazatszedő küldöttségnek legalább két tagja, 3 példányban aláírják, s egy példányt a megválasztott követnek azonnal

kezéhez juttatván, a másik kettőt a levéltár-bani fentartás, s illetőleg a belügyek minis-terének leendő átküldés végett, a központi választmányoknak beadják.

44. §. A megválasztott követnek a kezé-hez juttatott választási jegyzőkönyv megbízó-levél gyanánt szolgál.

45. §. A választás vezérletére kiküldött elnök azon kerületben, mellyben a választás-nál elnököl, követté nem választathatik.

46. §. A jelen törvény rendeleteinek az illetők általi teljesítésére a ministerium fel-ügyel, s az e végett megkivántató utasításokat s rendeleteket az illető középponti választ-mányokhoz intézi.

47. §. Azon választások iránt, mellyeknek törvényessége bármelly tekintetből kérdésbe vétetnék, a képviselő tábla intézkedendik.

48. §. A kebelükbeli azon községeket, mellyek az 5. §. szerint az illető királyi váro-sokkal egy választókerületet képezendének, a város területéhez legközelebb fekvő helységek közül az érdeklött városokkal egyetértve, az illető megyék jelelendik ki.

49. §. Az ilyetén vegyes kerületekre eső választóknak összeírására mind a megyei, mind a városi középponti választmány két-két tagot nevez, s e 4 tagból álló küldöttség mind a városban, mind az azzal összekapcsolandó megyei községekben a választók összeírását a jelen törvényben megállapított elvek szerint közösen teljesitendi.

50. §. Azon esetben, ha a 49. §. szerint munkálódó vegyes küldöttségben valamely előforduló kérdésnek eldöntésében a szavazatok egyenlők lennének, a küldöttségből minden ilyenén előforduló egyes esetre nézve külön teendő sorshúzás útján egy tag ideiglenesen kilép, s a fenforgó kérdést a többi küldöttségi tagok szavazattöbbséggel döntenek el; az illető kérdésnek eldöntése után azonban mind a 4 küldöttségi tag munkálkodását ismét együtt folytatandja.

51. §. A választásra elnököt azon közhatóságnak középponti választmánya nevez, mellynek kebeléből az illy vegyes kerülethez legtöbb választó járul; a jegyzőt ellenben azon hatóság középponti választmánya küldi ki, mellyhez a kérdéses vegyes kerületbeli választóknak kisebb száma tartozik, s olly esetben, midőn egy illy vegyes kerületre két városi hatóság esik, a szavazatszedő küldöttséghez mindenik egyegy tagot küld, kik közül az egyik a jegyzői tollat vezeti.

52. §. A vegyes kerületek alakításához járuló megyék és városok között a jelen törvény végrehajtásának érdekében támadható kérdéseket, az illetőknek meghallgatásával, ezen törvény rendeleteinek értelmében a ministerium intézi el.

53. §. Horvátországban a választókerületeket, az országgyűlési követeknek az 5. §-ban részére kijelelt számához képest, a jelen törvény elveinek alapján Zágráb, Varasd, Körös

megyék a kebelökbeni királyi városok s a túrmezei, buccari s vinodoli kerületek között felosztani a tartományi gyűlés fogja, mellyre nézve az 1845. esztendei September 14-én kelt udvari rendelet ezennel visszavettnek kijelentetik.

54 §. Ezen tartományi gyűlés egyszermind a főrendi táblához két követet fog küldeni.

55. §. Addig, míg a végvidékek politikai rendezése iránt a törvényhozás részletesen intézkedni fog, a horvátországi végvidékekben az országgyűlési követek választásának módját hasonlóképen a tartományi gyűlés, a drávántúli egyéb ezredekben a bán, — a többi végvidéki ezredekre, valamint a csajkások kerületére nézve is a ministerium határozandja el.

56. §. Mindegyik országgyűlési követnek az országos pénztárból 5 pfrt. napidíj, s lakbér fejében évenként 400 pfrt. fizettetik.

57. §. A pénzügy s közmunkák ministerei megbizatnak, hogy az országgyűlési tanácskozásoknak Pesten leendő folytatásához megkívántató alkalmas helyről gondoskodjanak.

VI. TÖRVÉNYCZIKK.

Az 1836: 21. t. cz. foganatosításáról.

Ő Felsége az 1836: 21. t. cz. azonnali végrehajtását nádor kir. helytartó ő fensége közbenjárására kegyelmesen elrendelvén. Ennek következtében határozatik:

1. §. Kraszna, Középszolnok és Zaránd vármegyék, Kővár vidéke és Zilah városa, a jelen törvénynek azon törvényhatóságokbani kihirdetése napjától minden tekintetben Magyarország elválhatlan egészítő részeit képezik. S ennek következtében:

2. §. A nevezett hatóságoknak az erdélyi kormányszék, kincstár, s főtörvényszék iránti minden függése, s minden viszonyai végkép megszüntetvén, azok a magyar felelős ministerium s magyar főtörvényszékek hatósága alá helyeztetnek.

3. §. A visszacsatolási viszonyok részleteinek ezen alapon törvény, igazság s méltányosság szerinti ideiglenes szabályozása — a jövő törvényhozásnak végelhatározás végett teendő jelentés kötelessége mellett, — a ministeriumra bizatik; melynek hatósága a visszacsatolt részekre nézve a jelen törvény királyi szentesítésével azonnal életbe lép.

4. §. A ministerium a jelen törvénynek haladéktalan végrehajtásához szükséges intézkedésekre felhatalmaztatik.

VII. TÖRVÉNYCZIKK.

Magyarország és Erdély egyesítéséről.

A magyar koronához tartozó Erdélynek Magyarországgal egy kormányzás alatti teljes egyesültét, nemzetegység és jogazonosság tökéletes jogalapon követelvén, a két testvérhon érdekeinek a közelebb tartandó országgyűléseni képviseltetését pedig a jelen kor eseményei sürgetőleg igényelvén, ezeknek sikeresítésére határoztatik:

1. §. Az erdélyi múlt országgyűlésre meghiva volt kir. hivatalosok a magyarországi főrendi táblán ülésel és szavazattal ruháztattak fel; ide nem értvén a királyi kormányzók, kir. ítélőtábla tagjait, és katonai egyéneket.

2. §. Erdélyt — a visszakapcsolt részeket ide nem értve — a legközelebbi közös hongyűlésen 69 szavazat illeti.

3. §. Ezen szavazatok e törvényhatóságok között következőleg osztatnak fel:

A kilencz magyar, öt székely és tizenegy szász megyéket, székeket és vidékeket, valamint Kolozsvár, Maros-Vásárhely és Fejérvár szabad kir. városokat két-két — összesen 56 szavazat — a többi képviseleti jogot gyakorló városokat — számszerint 13-at — egyenként egy-egy szavazat illeti.

4. §. A felelős ministeriumnak kötelességévé tétetik, hogy minden kitelhető törvényes

eszközöket felhasználva, magát úgy az e végett a mult erdélyi országgyűlésen kinevezett bizottmányynal, mint szintén az Erdélyben hováhamarább összegyülcndő országgyűléssel értekezésbe tegye; mindenesetre pedig, úgy az egyesülés teljes végrehajtására szükséges lépéseket megtegye, mint szintén e tárgyban kimerítő törvény-javaslatokat terjeszzen a legközelebbi hongyülés elibe, vezérelvül mondatván ki, miszerint:

5 §. Magyarhon Erdély mindazon külön törvényeit és szabadságait, melyek a mellett, hogy a teljes egyesülést nem akadályozzák, a nemzeti szabadságnak és jogegyenlőségnek kedvező, elfogadni s fentartani kész.

A fenebbi rendelkezés mind a királyi hivatalosokra, mind a képviselőkre nézve, Erdély hováhamarább összehivandó országgyűlésének megegyezésétől feltételeztetik, s csak a közelebbi magyar hongyülésre terjed, azontúl az erdélyi érdekek képviseltetésének elrendezése, azon egyesült törvényhozás feladata leend.

VIII. TÖRVÉNYCZIKK.

A közös teher viseléséről.

Magyarország s a kapcsolt részek minden lakosai, minden közterheket különbség nélkül egyenlően és aránylagosan viselik.

1. §. Ő Felsége felelős magyar ministe-
rium által, a törvényhatóságok meghallgatása
mellett, ki fogja dolgoztatni ideiglenesen az
adózási kulcsot, és ezen kulcs szerint a kivetés
már a legközelebbi közigazgatási évtől, ugy
mint az 1848-dik évi November 1-ső napjától
veszi kezdetét.

2. §. Az ideiglenes kidolgozandó kulcs,
a legközelebbi országgyűlésnek mindenestre
bemutatandó.

3. §. A fent kitett határnapig a már ki-
vetett közterhek behajtása elrendeltetik.

IX. TÖRVÉNYCZIKK.

Az urbér és azt pótló szerződések alapján eddig
gyakorlatban volt szolgálatok (robot), dézma és
pénzbeli fizetések megszüntetéséről.

Az urbér és azt pótló szerződések alapján
eddig gyakorlatban volt szolgálatok (robot),
dézma és pénzbeli fizetések, e törvény kihir-
detésétől fogva örökre megszüntetnek.

1. §. A törvényhozás a magán földesurak
kármentesítését a nemzeti közbecsület véd-
paizsa alá helyezi.

2. §. Ő Felsége a magán földesuraknak
akénti kármentesítése iránt, hogy az eddigi
urbéri tartozásokkal felérő tőkeérték részükre
a közállomány által hiány nélkül kifizettessék,
a legközelebbi országgyűlésnek részletesen ki-

dolgozandó törvényjavaslatot fog magyar miniszteriuma által előterjesztetni.

3. §. Oly helyeken, hol eddigi urbéri rendezés vagy legelőelkülönzés még meg nem történt, a faizásra és legeltetésre nézve az eddigi gyakorlat továbbá is megtartatik.

4. §. Az úri törvényhatóság megszüntetik; — ideiglenesen, míg a törvénykiszolgáltatás általánosan rendeztetni fog, azt, polgári ügyekben a sommás perekre nézve, ott, hol rendezett első bírósági hatóságú tanácsok nincsenek, a szolgabírák, — büntető és rendes folyamatu polgári perekre nézve pedig a megyei törvényszék fogja gyakorolni.

5. §. Oly földbirtokos ellen, kinek birtokához e törvény kihirdetése előtt úrbériség volt kapcsolva, a kereskedési viszonyokból eredő váltók kivételével, egyéb adóssági követelések; a törvény további rendeleteig fel nem mondhatók, és csupán a törvényes kamatok nem fizetése iránti követelések hajtathatnak be ellene birói eljárás útján.

X. TÖRVÉNYCZIKK.

Az összesítésről, legelőelkülönzésről és faizásról.

A IX. törvényczikk 3-ik §-ának folytatában rendeltetik:

1. §. Oly helyeken, hol a földesúr és volt jobbágjai között a legelőelkülönzés, illetőleg

urbéri rendezés, akár egyesség, akár urbéri per útján valóságosan és tettelesen már végrehajtatott, az ekként megtörtént összesítés, illetőleg elkülönzés, többé fel nem bontathatik.

2. §. Oly helyeket illetőleg, melyekre nézve az összesítési vagy elkülönzési per a földesúr és volt jobbágyai között e törvény kihirdetése alkalmával végítélet által már be van ugyan fejezve, de ezen végítélet, még felsőbb vizsgálattól, vagy végrehajtástól függ, az összesítési vagy elkülönzés per felsőbb vizsgálata a királyi, és illetőleg báni tábla által történik, az ekként végsőleg eldöntött perben pedig az ítélet, vagy ha a kérdés a felek között egyeség útján intéztetett el, ezen egyesség az alispáni bíróság által végrehajtható.

3. §. Oly összesítési és illetőleg elkülönzési perek, melyek e törvény kihirdetésekor már folyamatban vannak, de végítélet által még be nem fejeztettek, vagy a jelen törvény kihirdetése után czéloztatnak folyamatba tételre, az alispáni bírósághoz tételre által, illetőleg ezen bíróság előtt lesznek indítandók; a barátságos egyesség megpróbálása az eljáró birónak minden esetben szoros kötelessége levén.

4. §. Oly helyeken, hol a földesurnak volt jobbágyai a faizást, makkolást, gubacsszedést, vagy bármely egyéb javadalmakat az urbéri törvények korlátai között a földesúr erdejében gyakorolják, és e tekintetben különösen kiha-

sitott erdőrészszel ellátva nincsenek, a faizási haszonvételnek, ugyszinte a makkoltatási, gubacsszedési és egyéb javadalmaknak elkülönözve leendő gyakorlására, akár a földesúr, akár volt jobbágyai, pert az alispáni bíróség előtt, különösen indithatnak; mely eljárásban a felek között a barátságos egyességet minde- nek előtt megpróbálni az eljáró bírónak szinte szoros kötelességévé tétetik.

5. §. A 3-ik és 4-ik §-ban említett perek a megyei törvényszék, innen a királyi, illetőleg báni tábla által fognak felebbvitel utján az ítélet végrehajtása előtt vizsgáltatni.

6. §. Minden más urbéri perek, melyek urbéri panaszok, vagy szolgálatok, kilenced és dézma tekintetéből jelen törvényczikk ki- hirdetésekör folyamatban vannak, ezennel megszüntetnek.

7. §. Egyébiránt az 1807: 21. törv. czikk ezennel is megerősítettvén, a megyéknek az erdők jókarbantartására felvigyázni ezentul is szoros kötelességükben álland.

8. §. A ministerium az erdőknek sikere- sebb mivélése és fentartása iránt a legköze- lebbi országgyűlésnek részletes törvényjavas- latot fog előterjeszteni.

XI. TÖRVÉNYCZIKK.

Azon ügyekről, melyek eddig a földesúri hatóságok által intéztettek.

A IX-ik törvényczikk 4-ik §-a által a földesúri törvényhatóság mind polgári mind büntető tekintetben megszüntetve lévén, azon ügyekre nézve, melyek eddig a földesúri hatóság által intéztettek el, rendeltetik:

1. §. Azon sommás szóbeli és mezei rendőrségi perek, melyek eddig a földesúri hatóság által itéltettek, a IX-ik törvényczikk 4. §-a rendeletéhez képest, ezután a szolgabírák által levén ítélendők, a megyék, ha és a mennyiben a szolgabírák e jelenlegi számban elegendők nem lennének, a szükséghez képest a ministerium beleegyezésével azoknak, illetőleg az esküdteknek számát szaporíthatják.

2. §. Oly perek, melyek eddig az első bírósági hatósággal ellátott rendezett tanács által az úriszékekre vitettek feljebb: ezután egyenesen a megyei törvényszékre fognak feljebbvitetni.

3. §. Oly helységekre nézve, melyek rendezett első bírósági hatóságú tanácssal ellátva nincsenek, a megyék a szükséghez képest több törvényszékeket, mint első bíróságokat, alakíthatnak, melyeken az alispán akadályozása esetében elnököt a törvényszék tagjai önsoraikból választanak; ezen

törvényszékektől felelbbvitel szinte a királyi és illetőleg báni táblára történend.

4. §. A büntető hatóság a IX-ik törvényczikk 4. §-ának rendelete szerint az úri hatóság megszűntével szinte a törvényszékekre levén ruházva, az uradalmak, az ezen hatóság gyakorlatára szükséges épületeket és készületeket ideiglenesen a megyéknek általengedni kötelesek.

5. §. Az árvai és birói számadások a megyei számvevőszékek által vizsgálándók, melyek ezennel törvényszéki hatósággal ruháztatnak fel; feljebbvitel ez esetben is a királyi s illetőleg báni táblához történik: a megyék a hivatalnokok számát e tekintetben, mennyire szükséges, a ministerium beleegyezésével szaporithatják, s általában részletes intézkedéseket hozhatnak a megyei árvák dolgának mily alakbani kezelése iránt.

XII. TÖRVÉNYCZIKK.

Az urbéri megszűntetett magán uri javadalmak statusadóssággá leendő átváltoztatásáról.

Az urbéri mindennemű tartozások a IX-ik törvényczikk által megszűntetése következtében rendeltetik.

1. §. Hogy az országgyűlésnek berekesztése után megszűnendő urbéri javadalmak igazságszerinti megbecsültetését Ő Felsége mi-

nisteriuma lehető legrövidebb idő alatt eszközölje.

2. §. A megbecsülés alapjául egyedül azon haszon szolgáland, mely abból az illető földesurakra valósággal háramlott — nem pedig azon teher, melyet az azt szolgáltató alattvalók viseltek.

3. §. A megbecsülésnek miképen leendő eszközését az illető minister határozandja meg, a megbecsülendő évi haszon értéke huszszorozva teszi a kármentesítési tőkét.

4. §. A megbecsülés helyessége ellen teendő kifogásokat az igazság-ministerium által országkerületenként nevezendő négy, és a kapcsolt Részekben külön egy, öt-öt tagból álló, és a status által díjazandó választmány sommásan itéli el.

5. §. Az ekép meghatározandó becserék fejében a ministerium az illető birtoosoknak haladéktalanul status-kötelezvényeket ad. A kötelezvények kifizetésére a kincstári fekvő javak köttetnek le, s a ministerium felhatalmaztatik ezek alapján kölcsön eszközlésére, vagy az említett javaknak részletenkénti eladására. A mennyiben pedig az említett fekvő javak elegendők nem lennének, a kincstári és országos egyéb jövedelmek is azoknak kielégítésére hypothekaul szolgálandanak.

6. §. Az állomány az ekép biztosított tartozásnak kifizetését ezennel lekötelezi, s azt valóságos státus-adósságnak elismeri.

7. §. Ezen status-adósságnak mikép leendő kamatozása és törlesztése iránt a ministerium a legközelebbi országgyűlésnek törvényjavaslatot teend, mely is felőle végkép határozand.

8. §. E törvényrendelet ezen status-adósság minden kötelezvényébe szóról szóra beiktatandó.

9. §. A már eddig kötött urbéri örök-váltásági szerződésekre nézve, a jelen törvény alapján, a körülményekhez képest, a ministerium fog igazság és méltányosság szerint intézkedni:

XIII. TÖRVÉNYCZIKK.

A papi tized megszüntetéséről.

Az egyházi rend a papi tizedről minden kárpótlás nélkül lemondván, az ország Rendei ezen, a haza oltárára letett áldozatot örök emlékezet okáért törvénybe iktatják, egyszersmind ezen lemondásnak nyomán elhatározzák:

1. §. A papi tized, akár természetben, akár a természetbeni kiszolgáltatás helyett készpénzben teljesített, és pedig akár közvetlenül az egyházi rendnek, akár haszonbérloknek fizettetett, akár örökös szerződés mellett, akár királyi adomány által szereztetett, ezennel örökre megszüntetik.

2. §. Mennyiben a tized megszüntetése a kisebb rendü papság némely tagjainak jövedelmeit is érdekli: s e tekintetből azoknak

ellátásáról gondoskodni minden esetben szükséges leendő, Ő Felsége egyszersmind a kisebb rendű bármely vallásfelekezeten levő papságnak illő ellátása iránt általánosan is, magyar ministeriuma által részletes törvényjavaslatot fog az ország rendjeinek előterjesztetni.

3. §. Mennyiben a papi tized magán családok birtokába, akár örökös szerződés, akár királyi adomány által jutott, a tulajdonos magán családoknak, a közálladalom által leendő kármentesítése iránt Ő Felsége magyar ministeriuma által a legközelebbi országgyűlés elébe részletes törvényjavaslatot fog előterjesztetni.

XIV. TÖRVÉNYCZIKK.

A hitelintézetről.

1. §. A hitelintézet felállítására, ugyszinté szükséges tartaléktőkéjének 500,000 ftig megszerzésére, a ministerium felhatalmaztatik.

2. §. Alapszabályait, törvényhozási megvizsgálás és helybenhagyás végett, a legközelebbi országgyűlés első évi ülésének be fogja mutatni.

3. §. Azon magánbirtokos, kinek urbéri megszűnt haszonvételei iránt kármentesítés van a IX-ik törvény által biztosítva, urbéri haszonvétele tőkéjeig kölcsönt kapnia, mindenkéltől elsőséggel, bir, ha a kölcsönt kellőleg biztosithatja. És a megszűntetett urbéri tar-

tozásoknak az e részben alkotandó törvény rendelete szerinti országos megbecsülés által megállapítandó tőkeértéke, az ily kölcsön megtérítésénél visszafizetésként az álladalom által elfog fogadtatni.

4. §. A hitelintézet követelése kiváltsági elsőséggel bir minden más követelések fölött, kivévén, a melyek elsőbb helyen vannak bejegyezve.

5. §. A hitelintézet részére lekötött birtok csőd alá kerülvén, a kamat és törlesztési járuléka a perfolyam alatt is pontosan fizetendő, melynek elmulasztása esetében a hitelintézet, azon birtokból rövid per utján, egész követeléseit, tőkével együtt is megtéríttetheti magának.

6. §. Minden olyan kérdések fölött, melyek ugy az intézet és adósai, mint az intézet és hitelezői közt támadhatnak, az illető váltótörvényszék rövid peruton bíraskodik.

7. §. Kölcsönét a hitelintézet, a kölcsönvevő tetszése szerint, akár kész ezüst pénzben, akár hitel levelekben fogja adhatni.

XV. TÖRVÉNYCZIKK.

Az ősiség eltörléséről.

Az ősiség eltörlése ezennel elvileg kimondatván, rendeltetik:

1. §. A ministerium az ősiség teljes és tökéletes eltörlésének alapján a polgári törvény-

könyvet ki fogja dolgozni, és ezen törvénykönyv javaslatát a legközelebbi országgyűlés elébe terjesztendi.

2. §. Időközben a legközelebbi országgyűléseig mindazon perek folyamata, melyek az ösiségi viszonyokból vették eredetüket, és még végítélet által befejezve nincsenek, felfüggesztetnek; ugyszinte ilyenemű pereknek megindítása is, az 1836: 14. törvényczikkely eseteit kivéve, eltiltatik.

XVI. TÖRVÉNYCZIKK.

A megyei hatóság ideiglenes gyakorlatáról.

A megyei szerkezetnek, Magyarhon s kapcsolt részei alkotmányossága védbástyáinak a közszabadsággal öszhangzásban hozatala, egyszersmind a közigazgatásnak időközben is minden megakadástóli megóvása tekintetéből rendeltetik:

1. §. A ministerium a megyei szerkezetnek népképvisélet alapján rendezéséről a legközelebbi országgyűlésnek törvényjavaslatot fog eléterjeszteni.

2. §. Addig is, mig a jövő törvényhozás ezen rendezést véghez vinné, a megyei hatóság következőleg fog gyakoroltatni:

a) A jelen törvényhozás berekesztése után a lehető legrövidebb idő alatt minden megyében közgyűlés fog tartatni.

b) Ezen közgyűlésen szavazattal birandnak mindazok, kiket akár törvény, akár egy vagy más megyének eddig is hozott határozatai szavazati joggal felruháztak: a hol pedig semmi ily jogterjesztő határozatok közbe nem jöttek volna, szavazattal birandnak a törvény által jogosítottakon kívül azok, kiket a megyei lakosok községenként ezen közgyűlésre képviselőkül utasítandnak.

c) Ezen közgyűlésen a jelen országgyűlésen hozott törvények kihirdettetvén; egyszersmind tekintettel a megyének kiterjedésére, népességére, a megyei honpolgárok minden osztályára, s a megyei közigazgatásnak és különösen a jelen országgyűlésen hozott törvényeknek sikeresítésére, egy nagyobb számú állandó bizottmány fog, minden születési különbség nélkül, a szokott módon választatni.

d) Ezen állandó bizottmány a főispánnak, vagy távollétében az alispánnak elnöklete alatt, a megyei tisztviselőség hozzájárultával annyiszor s addig, a mint s a meddig szükséges leend, összegyűlvén, mindazon hatóságot fogja ideiglenesen gyakorolni, mely törvény s alkotmány szerint a megyei közgyűléseket minden tekintetben illeti.

e) A köztanácskozási nyelv mind gyűléseken, mind a bizottmányokban Magyarországra nézve egyedül magyar; — a kapcsolt Részekben saját szabályuk következtében is, anyai nyelvüket használhatják.

f) Az ekép működendő megyei képviselő bizottmány tehát, a „megye közönségének uevében“ ugy a ministeriummal egyenes érintkezésben álland, mint törvény értelmében a megyei tisztviselőkkel határozatilag rendelkezendik.

g) A bizottmány, mihelyt a jövő törvényhozás által a megyei szerkezet rendezve lesz, működését bevégezvén, s jegyzőkönyveinek bemutatásával a megye közönségének eljárásáról jelentést tevén, ideiglenes hatóságát a megye kezeibe leteszi.

h) A bizottmány ülései nyilvánosak.

XVIII. TÖRVÉNYCZIKK.

A megyei tisztválasztásokról.

A megyékben a legközelebbi országgyűlésen teendő intézkedésig tisztujító székek tartatni nem fognak: hanem akár a hivatalnokok soraiban történhető hiány pótlásának, akár a XI-dik törvény eseteiben új hivatalnokok választásának szüksége forogna fen, a hiányt pótolni s illetőleg az ujonnan alkotandó hivatalokat betölteni ideiglenesen és helyettesítésként a főispán, a XVI-ik törvény szerint alakítandó középponti választmányyal egyetértőleg fogja.

XVIII. TÖRVÉNYCZIKK.

Sajtótörvény.

Az előző vizsgálat eltöröltetvén örökre, s a sajtószabadság visszaállítatván, ennek biztositékául ideiglenesen rendeltetnek:

1. §. Gondolatait sajtó utján mindenki szabadon közölheti, és szabadon terjesztheti.

2. §. Sajtóutoni közlés alatt értetik: minden olyan közlés, mely vagy szavakban, vagy ábrázolatokban, nyomda, könyomda s metszés által eszközöltetik, és a melynek közzététele, a példányok akár ingyen kiosztásával, akár eladásával már megkezdődött.

I. FEJEZET.

Sajtóvétségekről.

3. §. Ki valamely bűn avagy vétség elkövetésére, egyenes és határozott felhívást tesz sajtó utján, és a bűn, avagy vétség valósággal el is követtetik, a felhívó, mint bűnrészes tekintetvén, a köztörvények súlya szerint büntettetik.

4. §. Ki valamely bűn, avagy vétség elkövetésére, egyenes és elhatározott felhívást tesz sajtó utján, de annak nem lön semmi következménye, mint bűnkisérítő tekintetvén, a köztörvények súlya szerint fog büntettetni.

5. §: Ki a nyilvános köz- és vallásos erkölcsiségből, s a tisztességes erkölcsökből csúfot üz, 1 évre terjedhető fogsággal, s 400 forintig emelkedhető pénzbírsággal büntetetik.

6. §. Ki a magyar szent korona alá helyezett terület tökéletes álladalmi egységének, ki a sanctio pragmaticánál fogva megállapított, s az uralkodóház közösségében létező birodalmi kapcsolatnak tetteles felbontására izgat; ki az alkotmány erőszakot megváltoztatására s a törvényes fölsőség elleni engedetlenségére lázit, s bűnök elkövetésére hiv fel és buzdít, négy évig terjedhető fogsággal, és 2000 forintig emelkedhető büntetéssel fog büntetetni.

7. §. Ki a felség személyének sérthetősége, a királyi székbeli örökösödésnek megállapított rende ellen kikel, avagy a királynak magas személye ellen sértést követ el, hat évig terjedhető fogsággal, és 3000 forintig emelkedhető pénzbírsággal büntetetik.

8. §. Ki az uralkodóház tagjai ellen követ el sértést, 4 évig terjedhető fogsággal, és 2000 forintig emelkedhető pénzbírsággal büntetetik.

9. §. Ki a közbéke és csend erőszakos megzavarására lázit, két évig terjedhető fogsággal és 1000 forintig emelkedhető pénzbírsággal büntetetik.

10. §. Ki a törvény által alkotott valamely hatóságot vagy testületet rágalmakkal illet,

két évig terjedhető fogsággal, és 1000 forintig emelkedhető pénzbírsággal büntetetik.

11. §. Ki valamely köztisztviselő vagy közmegbízásban eljárót, hivatalos tetteire vonatkozólag rágalomokkal illet, egy évig terjedhető fogsággal és 600 forintig emelkedhető pénzbírsággal büntetetik.

12. §. Ki magánszemélyt rágalomokkal illet, hat hónapig terjedhető fogsággal és 300 frtra emelkedhető pénzbírsággal büntetetik.

Egyszersmind a panaszkodónak okozott pörlekedési költségekben és a közzétételáltal reá nézve előidéztetett károokban is a panaszkodó részére el fogván marasztalni.

13. §. Sajtóvétségért büntetetik a szerző; ha ez nem tudatnék, a kiadó; ha ez sem tudatnék, a nyomda vagy metszde tulajdonosa.

14. §. Ki az országgyűlés, a törvényhatóságok, mindenféle törvényszékek és törvény által alkotott egyéb testületek iratait, és azok nyilvános üléseit hív szellemben és igazán közli, ellene a közlöttek tartalma miatt kereset nem indíthatatik.

15. §. A fogság és pénzbüntetés, a körülmények szerint, külön is, együttvéve is, alkalmaztathatik.

Minden pénzbüntetések és elkobzások az országos pénztár javára fordíthatnak.

16. §. Ki ugyanazon vétséget, melyért már egyszer büntetve volt ismét elköveti, azon büntetésnél, melyre első ízben ítéltetett, felével súlyosabban büntetethetik.

II. FEJEZET.

A birói eljárásról.

17. §. A sajtóvétségek fölött nyilvánosan esküdtszék ítél. A ministerium felhatalmazta, hogy szorosán a büntető eljárásról szóló mult országgyűlési javaslatnak elvei szerint, az esküdt-bíróságok alakítását rendelet által eszközölje.

Megjegyeztetvén a 39-dik §-ra: hogy esküdtszéki képességre 200 forint évenkinti jövedelem kívánatik; a VIII-dik fejezetre pedig, hogy a főigazító szék hatóságával, ideiglenesen, a hétszemélyes tábla ruháztatik fel.

18. §. A jelen törvény 3., 4., 5., 6., 7., 8-dik §§-ai eseteiben, az illető közvádoló hivatalos kivánatára történik a vizsgálat és közkeresetalávételel.

19. §. A jelen törvény 9. és 10-dik §§-ai eseteiben csak az illető testületek által hozott határozat folytában indithatja meg a közvádoló a megtorló keresetet.

20. §. Egyéb esetekben a kereset csak az illetőnek panaszára indittathatik meg.

21. §. Úgy a közvádoló, mint a panaszló fél, vádlevelben tartozik szabatosan és világosan kijelelni azon izgatást, felhívást, sértést, meggyalázást, megbecstelenítést, melyet megtoroltatni kíván, különben a bűnvizsgáló bíró által kivánatától egyszerűen elmozdittatik.

22. §. A bűnvizsgáló bíró a vád feladása után a nyomtatványokat vagy metszvényeket ha szükségesnek itéli, tüstént zár alá veheti, mely eljárásról rendes jegyzőkönyvet készít.

Ha a vád alól a bepanaszlott feloldoztatik, a lezárottakat a vizsgáló bíró köteles, 200 frt. büntetés terhe alatt azonnal kiadni.

23. §. Midőn a keresetet a közvádló hivatalból indítja meg, az ugyanazon hatóság esküdt-bírósága által ítéltetik el, melynek kebelében a vádlott lakik, vagy hol a mű megjelenvén, az aláírt példány beadása történt.

Midőn pedig a kereset a panaszló fél folyamodására indittatik meg, a mely hatóságban a panaszló fél lakik, az ügy abban is elítélthetik.

24. §. A megbecstelenítő, meggyalázó, sértő állítások bebizonyítása nem engedtetik meg, kivévén, ha valaki, mint tisztviselő, vagy közmegebizott cselekedett, és a felhozott tények e körbeli eljárásra vonatkoznak.

Ez esetben, ha a tény bebizonyittatik, a vádlott tette számítás alá nem jöhet, kivévén azon megbecstelenítést, mely annak folytában még történt, a nélkül, hogy magából a tetteből szükségképen következett volna.

25. §. A meggyalázott, megbecstelenített panaszló fél erkölcsi magaviselete mellett tanúkat hallgattathat ki, de a vádlott, annak erkölcsisége ellen, tanúk kihallgatását nem követelheti.

26. §. Az elmarasztó ítélet meghozatván, azonkívül, hogy ez az elmarasztott költségén közzététetik, egyszersmind a lefoglalt darabok elnyomása, vagy megsemmisítése egészen vagy részben elrendeltetik.

27. §. Ki az eképen elmarasztó ítélet által sujtott elmemüvet sajtó utján újra közzé teszi, vagy árulja, a szerzője ellen hozathatott legnagyobb büntetéssel fog illetetni.

28. §. Minden olyan sajtóvétség, mely ellen hivatalbóli megtorlásnak van helye, hat hónap múlva, a mely ellen pedig csak magán kereset indítható, 2 év múlva idősül el.

29. §. Minden sajtóvétség, mely a jelen törvény országgyűléseni kihirdetése után követetik el, jelen törvény szerint fog elítéltetni.

III. FEJEZET.

Az idős z a k i l a p o k r ó l.

30. §. Ujság vagy idős z a k i l a p, melynek tartalma akár részben, akár egészen politikai tárgyak körül forog, és havonkint legalább kétszer jelenik meg, csak a következő feltételek teljesítése mellett adathatik ki:

1-ször: Mely hatóságban a lap megjelent, annak alispánjához, főkapitányához, grófjához, polgármesteréhez benyújtatik a nyilatkozat, melyben ki leend téve a tulajdonos, vagy felelős kiadó, vagy felelős szerkesztő neve, laka, és a nyomda; melyben a

lap nyomtatni fog, s a hatóság elnöke ezt a ministeriumnak bejelenteni köteles.

2-or: Ha a lap naponként jelenik meg, biztosítékul 10,000 forint, ha ritkábban jelenik meg, 5000 forint tétetik le készpénzben, vagy fekvő birtokra kettős biztosítékkal betáblázott kötelezvényben; első esetben a tőke az illető hatóság felügyelése s jóállása alatt 5% kamattal, a letevő részére jövedelmez.

Az eddig megjelent lapok, az 1-ső pontban foglalt föltételnek e törvény kihirdetése után tüstént, a 2-dik pontbelinek két hónap alatt tartoznak eleget tenni.

3-szor: Sajtóvétségérti elmarasztalás esetében a pénzbüntetés a biztosítékból vonatik le; ha belőle ki nem telnék, azonkívül, hogy a szerző együttjótállónak tekintetik, a foglalás a felelős tulajdonos, kiadó, vagy szerkesztő egyéb javaira is kiterjesztetik.

Az eként támadt hiányt az elmarasztaló ítélet után 10 nap múlva ki kell pótolni, különben annak megtörténteig a lap nem fog megjelenhetni.

4-szer: Mely időpontban a lap vagy füzet szét küldöztetik, annak egy példánya, a bejegyzett felelős személy aláírásával, a helybeli hatóság elnökénél tétetik le.

Csupán ennek nem teljesítése miatt a lapok szétküldését megtiltani nem szabad, hanem ki e szabály ellen vét, 200 forintig terjedhető pénzbüntetéssel fog megbüntetni.

31. §. Ki az előbbi §-ban elősorolt föltételek betöltése nélkül időszaki lapot kiad, egy évi fogságig, és 500 forintig terjedhető büntetéssel sújtatik.

Ugy e büntetés, mint a 30. §. 4. sz. alatt foglalt, a köztörvényszékek által, rövid uton, fölebbvihetés és ellenállhatás nélkül fog kimondatni.

32. §. Mely közleményeket a kormány s a törvényhatóságok és egyéb törvényes testületek a szerkesztéshez küldenek, minden lap tartozik azokat, a szokott díjért, számába beigtatni.

33. §. Minden czikkeért, melyek valamely lapban megjelennek, ha a szerző felelősségre nem vonattathatnék, a nyilatkozatban kijelelt felelős személyek is feleletteherrel tartoznak. E felelősség kiterjed azon czikkekre is, melyeket más lapból vagy könyvből kölcsönöznek; ilyen átvételi esetben a büntetés a szerzőénél, vagy első közlőénél, mindig kisebb levén, s a maximumig soha sem terjedhetvén.

34. §. Minden sajtóvétségek, melyek időszaki lapban követtetnek el, ugyanazon törvények szerint büntettetnek, mint egyéb sajtóvétségek.

35. §. Az elmarasztaló ítélet meghozatván, az illető tulajdonosok vagy kiadók tartoznak azt lapjuk legközelebbi számában közzétenni, a 31-dik §-ban megírt módon megveendő 100 forint büntetés terhe alatt.

36. §. Midőn a 30. §. értelmében bejelentett felelős személy ítélet folytában fogságot szenved, az ítélet kihirdetése után három nap alatt más felelős személyt kell bejelenteni, és a lap csak annak neve alatt jelenhetik meg.

IV. FEJEZET.

A nyomdákról és könyvárusságról.

37. §. Nyomdat és könyomdat felállíthat minden, a ki az 1840: 16-dik törvénycikk 1-ső és 2-dik fejezetben foglalt rendeleteknek eleget tevén, melyben lakik, azon törvényhatóság elnökének szándékát bejelenti, a ki erről a belügyek ministerét értesíti, és a fővárosban 4000, egyébütt 2000 forintot részére 5°/_o-tel kamatozandót letesz.

38. §. Ki titkolt nyomdat s könyomdat bír, tudniilik mely nincs bejelentve, műszereinek kobzásán túl, 1 évi fogsággal és 2000 forintig terjedhető büntetéssel fog büntettetni.

39. §. Minden nyomdabirtokos lakát és sajtóinak helyét, az illető törvényhatóság elnökének bejelenteni tartozván, ezenkívül köteles egy átzsinórozott és elnökileg lepecsételt könyvet tartani, melyben mindenféle kis és nagy nyomtatvány elkészültének ideje, továbbá alaka, czíme vagy ismertető tartalma, a kötetek, példányok, ívek száma bejegyeztessék.

40. §. Ugy a nyomtatványokból, mint az ábrázolatokból (2) példány a helybeli ható-

ságnak átadandó, egyik a hatóságé, másik bekötve a nemzeti muzeumé lesz.

41. §. Mely nyomdatulajdonos bármely nyomtatványra nevét és lakát ki nem teszi, vagy álnevet tesz ki, ha a nyomtatvány sajtóvétséget foglal magában, büntársnak tekintetik; ellenkező esetben 100 forintig terjedhető büntetésben marasztaltathatik el.

42. §. A könyvárusság semmi különös engedelemtől nem föltételeztetik, hanem azt, a kereskedőkre nézve fenálló törvényes szabályok megtartása mellett, mindenki gyakorolhatja.

43. §. A könyvárosok, mindazon elméműveket, melyek elmarasztó ítélet által nem sújtvák, szabadon árulhatják.

44. §. Ki olyant árul, melyen a nyomdatulajdonosnak neve s laka kitéve nincs, a nála találtatott példányok elkobzásán felül ötven forintig terjedhető büntetéssel fog büntettetni.

45. §. Az ugynevezett házaló, vagy zugkönyvárulók, az illető hatóság rendőri felügyelése alá helyeztetnek.

XIX. TÖRVÉNYCZIKK.

A magyar egyetemről.

A magyar egyetemre nézve rendeltetik:

1. §. Az egyetem egyenesen a közoktatási minister hatósága alá rendeltetik.

2. §. Az oktatás és tanulás szabadságának azon elve, hogy egyrészt a tanuló arra nézve: mely tant, és melyik tanártól kívánja hallgatni, szabad választást tehessen; másrészt: hogy a rendes tanárokon kívül, más jeles egyének is, a ministerium által, ideiglenesen megállapítandó, később pedig törvény által meghatározandó feltételek mellett oktathassanak, törvényesen kimondatik.

3. §. Ezen elvnek az egyetemnéli alkalmazása a közoktatási miniszterre bízatik, tudósítását ez, és egyéb e részben teendők iránt a legközelebbi országgyűlésnek benyújtván.

XX. TÖRVÉNYCZIKK.

A vallás dolgában.

1. §. Az unitaria vallás törvényes bevett vallásnak nyilvánítottatik.

2. §. E hazában törvényesen bevett minden vallásfelekezetekre nézve különbség nélkül tökéletes egyenlőség és viszonyosság állapítottatik meg.

3. §. Minden bevett vallásfelekezetek egyházi és iskolai szükségéi közálladalmi költségek által fedeztessenek, s ez elvnek részletes alkalmazásával a ministerium az illető hitfelekezetek meghallgatásával a közelebbi törvényhozás elébe kimerítő törvényjavaslatot fog előterjeszteni,

4. §. A bevett vallásfelekezetek iskoláiba járhatás, valláskülönbség nélkül, mindenkinek kölcsönösen megengedettik.

5. §. A ministerium rendelkezni fog, hogy a bevett vallásokot követő katonák saját valásu tábori lelkészekkel láttassanak el.

6. §. Az 1844: 3-ik törvényczikknek rendelete a görög nem egyesült vallásuakra is kiterjesztetik.

7. §. Ha valamely község görög szertartásu lakosainak bár nagyobb része fogja jövendőben hitvallását megváltoztatni, ily esetben a községi egyház az előbbi valláson hátramaradt lakosok birtokában hagyandó; — a mennyiben tehát a legujabb időkben is hasonló esetek közigazgatási tárgyalás alatt volnának, azok a fenebbi elvek szerint lesznek elintézendők; de ezen törvény elveinél fogva jelen állapotot visszahatólag foglalások által háborittatni meg nem engedtetik, — s azért, a mely egyházak iránt folyó évi január első napjáig vagy kérdés nem támasztatott, vagy közhatósági elintézés jött közbe, azok kérdés alá többé nem vétethetnek.

8. §. A görög nem egyesülteknek vallásbeli és iskolai ügyeik iránti intézkedési joga is az álladalom felügyelése mellett ezennel biztosittatván, e czélból a magyar felelős ministerium lehető legrövidebb idő alatt, mindenestre pedig a legközelebb tartandó országgyűlése előtt, egybehivandja az összes

felekezet által választandó egyházi gyülekezetet (congressust), melynek tagjai addig is, míg annak szerkezete törvény által rendeztetni fog, ezúttal a különböző nyelvű népeségre való tekintettel, oly arányban választandók, hogy az egyházi osztályból 25, a világból 75, s ezek közé a határőrvidékről 25 követ küldessék.

XXI. TÖRVÉNYCZIKK.

A nemzeti színről és ország czimeréről.

1. §. A nemzeti szín és ország czimere ősi jogaiba visszaállittatik.

2. §. Ennélfogva a háromszinü rózsa polgári jelképen újra felvétetvén, egyszersmind megállapittatik, hogy minden középületeknél s közintézeteknél minden nyilvános ünnepek alkalmával és minden magyar hajókon a nemzet ilobogó és ország czimere használtassék. — Egyébiránt a kapcsolt részeknek szabadságukban hagyatván, hogy az ország szinei és czimere mellett, saját szineiket és czimerüket is használhassák.

XXII. TÖRVÉNYCZIKK.

A nemzeti őrseregről.

A személyes és vagyonbátorság, a közcsend és belbéke biztosítása, az ország polgá-

rainak örökösére bizatik; e tekintetből, míg a legközelebbi országgyűlés kimerítőleg rendelkeznék, a nemzeti őrsereg alakítására nézve következők határoztatnak:

1. §. Mindazon honlakosok, kik városokban, vagy rendezett tanácssal ellátott községekben 200 pengő forint értékű házat, vagy földet, egyéb községekben fél telket, vagy ezzel hasonló kiterjedésű birtokot kizáró tulajdonul birnak, vagy ha ily birtokot nem birnak is, de 100 pengő forint évenként tiszta jövedelmök van, husz éves koruktól ötven éves korukig — ha gazdai hatalom alatt nincsenek — a nemzetőrseregbe beirandók és fegyveres szolgálatot tenni tartoznak.

2. §. A nemzetőrséget kir. városokban s rendezett tanácssal ellátott községekben, a helybeli hatóság; más helyekre nézve pedig az illető megyei vagy szabad kerületi törvényhatóságok szerkezendik össze.

3. §. A nemzetőrségi fegyveres szolgálatra kötelezettek kivül, az illető megyei, kerületi, városi vagy rendezett tanácssal ellátott községi hatóságok, a nemzetőrségbe még más oly honpolgárokat is besorozhatnak, kiket az alkotmányos rend fentartásában érdekletteknek s e kitüntetésre méltóknak ítélnék.

4. §. A nemzetőrségből kirekesztetnek oly egyének, kik rablás, lopás, csalás, hitszegés, gyújtogatás, vagy gyilkosság miatt büntetve voltak.

5. §. Oly egyének, kik a 4. §-ban említett vétségeket, mint nemzeti örök követik el: az őrsergeből az ellenök indítandó bűnper befejezéseig ideiglenesen az illető törvényhatóság, vagy a helybeli előljáróság által azonnal kitöröltetnek, és tőlök a fegyver elvétetik.

6. §. Azoknak összeírására, kik az 1-ső §. rendelete szerint mint nemzetörök fegyvert fogni tartoznak, a kormány rendeletének vétele után azonnal küldöttségeket fognak nevezni:

Megyékben, nem várva a közgyűlés tartását, a kisgyűlések.

A Jász - Kún és Hajdú - kerületekben a főkapitány.

A szepesi XVI városokban és a turo-polyai kerületben a kerületi gróf.

Fiumei és buccari kerületben a tenger-melléki kormányzó.

Szabad kir. városokban, és rendezett tanácscsal ellátott községekben a tanács.

7. §. Ezen küldöttségek a megyékben és szabad kerületekben az illető helybeli előljárósággal egyetértőleg járnak el, és a körülményekhez képest a helybeli őrsergnek alakítását is eszközlik.

8. §. Az 1-ső szakaszban említett egyéneknek szabadságára hagyatik, lovas vagy gyalog szolgálatot vállalni; a gyalog seregben mindazáltal szolgálatot tenni kötelesek mindazok, kik a lovas sereghez nem soroztattak.

9. §. Tisztjeit kapitányig az örsereg maga választja, s mihelyest e választások által az örsereg alakítása megtörtént, megyékben, — az annak hatósága alatt álló rendezett tanácsu községekre nézve is — az alispáu, sz. kir. városokban és szabad kerületekben pedig a főtisztviselő, a honvédelmi miniszternek, ugy az örsereg számára, mint szerkezetére, s megválasztott tisztjeire nézve jelentést teszen, mire a kapitányságon felüli nemzetőr-tiszteket Magyarországon a miniszter ajánlatára a nádor kir. helytartó, a kapcsolt részekben a bán nevezendi ki.

10. §. A magyarországi nemzetőrség fővezérét hasonlóan a nádor kir. helytartó nevezendi, a kapcsolt részekben a fővezérség a bánt, s ennek nemlétében a kapcsolt részek alkaptányát, a magyar tengermelléken pedig a kormányzót illeti.

11. §. Az örseregnek a fegyverforgatásbani gyakorlására és ezen gyakorlásoknak betanítására alkalmas katonai egyénekről, az illető törvényhatóságok fölszólítása következtében, a kormány gondoskodik.

12. §. Azoknak, kik a szolgálathoz szükséges fegyvereket megszerezni nem képesek, fegyver a közállomány táraiból fog kiszolgáltatni.

13. §. A nemzetőrsereg minden tagjai a magyar rendes katonaság hasonló fokozatu tagjaival egyenlő ranguaknak tekintendők, díjt azonban, mig csak helybeli szolgálatot

tesznek, nem huznak, külső szolgálatuk idejére díjuk a rendes katonasághoz hasonló lészen; mely díj tulajdon községük határán kívül ugyan, de illető törvényhatóságuk kebelébeni szolgálatuk idejére, a törvényhatósági házi pénztárból, illető törvényhatóságuk határán kívüli szolgálatuk idejére pedig az országos pénztárból fog fizettetni.

Felügyelés a fegyverekre.

14. §. Azon fegyverek, melyek a közállomány táraiból az őrserег részére adatnak ki, a törvényhatóságok közvetlen számadása és felügyelése alatt állanak. Ennélfogva

15. §. Megyékben és szabad kerületben helyenként a szükséges fegyvereket felosztani, és a helybeli előljáróság számadása alá kiadni a törvényhatóságok fogják.

16. §. Ha valamely nemzeti őr fegyverét, melyet a közállomány tárából nyert, midőn kívántatik, beadni nem tudná, vagy elh gyta volna valamely részben romlani, a kárt megteríteni tartozik.

Szolgálat.

17. §. A nemzeti őrserег szolgálata, rendes és rendkívüli esetek szerint különbözik, a helybeli közcsend és béke rendszerinti vagy rendkívüli állapotához képest.

18. §. Midőn a közcsend és béke rendkívüli zavarodásának sem jelenségei nem

mutatkoznak, sem pedig attól tartani ok nincs, hogy a közcsend és béke valamely erőszakos kitörések által felháboríthatatik, a nemzeti őrsereg szolgálata egyedül a szükséges rendőrségi intézkedések fentartására szorítkozik. E tekintetből:

19. §. A helybeli őrtiszt intézkedendik azon sor és szám iránt, melyben a nemzeti örök egymást felváltva szolgálatot tenni fognak.

20. §. Kisebb rendetlenségek, egymint: utczai vagy korcsmai veszekedések meggátolása, a kihágók befogása, a befogott gonosztevőknek vagy kihágóknak a törvényes felsőbbség kezeibe általadása, ugyszinte mindenütt ott, hol a törvényes felsőbbségnek eljárásához karhatalom szükséges, a karhatalom kiszolgáltatása a nemzeti őrségnek álland kötelességében.

21. §. Rendkívüli esetekben, midőn a megzavart közcsend és béke helyreállítására rendkívüli eszközök kívántatnak, minden besorozott nemzeti ör, akár következik reá sor szerint a szolgálat, akár nem, fegyvert fogni köteles.

22. §. A nemzeti őrség, a 21-ik §. esetét kivéve, szolgálatot tenni, csak tulajdon községének határán belől tartozik; — ellenben ha a 21-dik §. esetében a közcsend és béke valamely községben a helybeli nemzeti őrség segítségével vissza nem állíthatatnék, ily esetben más községbeli nemzeti őrség is felszólítható, s felszólítása következtében tulajdon

községének határain kívül is tartozik szolgálatot tenni.

23. §. A nemzeti ör fegyvert csak akkor foghat, ha szolgálatra felszólíttatik; és a nemzeti őrségnek, fegyveresen, mint testületnek tanácskozni és végzéseket hozni nem szabad.

24. §. A nemzeti őrség szolgálatra csak a polgári hatóság által szolíttathatik fel, és őrálláson kívül minden egyéb esetekben, az őrcsapattal polgári előljáró közbejövetele kívántatik.

25. §. A nemzeti őrség erőszakot csak akkor használhat, miután a polgári előljáró azt, s illetőleg azokat, kik ellen az erőszak használandó, a törvény nevében engedelmességre felszólította.

26. §. A nemzeti ör felszólítva szolgálataát teljesíteni feltétlenül tartozik, panaszt, ha nem sor szerint szolíttatott volna fel, parancsnokságánál tehet.

27. §. A szolgálat elleni vétségek eseteire, a büntetés és eljárás rendelet által fog meghatározatni.

28. §. A törvényben megállapított elvek korlátai között, rendelet által fog intézkedés tétetni részletesen az őrsereg egyenruhája és mindazokról, mik az őrsereg alakításához, fentartásához, löszerreli ellátásához, és az őrseregbeli szolgálat rendszerítéséhez megkívántatnak.

29. §. E törvény végrehajtását, ha a helybeli körülmények, rendkívüli okoknál fogva, megkívánják, a ministerium az illető

törvényhatóság tudositásának nyomán felfüggesztheti.

30. §. Ha a helybeli körülmény miatt a nemzeti őrség feloszlataása szükséges, ez iránt Ő Felsége rendelet által intézkedni fog, de feloszlataás esetében, a feloszlataás után legfelebb egy év alatt a feloszlataott nemzeti őrségi osztály ujolag alakitandó.

31. §. A nemzeti őrsereg tagjai testi büntetéssel nem fenyittethetnek.

32. §. A jelen törvénynek alkalmazása, a kapcsolt részekben, az ottani törvényes hatóságokra bizatik.

33. §. A király és haza elvárják, hogy a hon fiai, kiknek becsületére e törvény által a közállomány fentartása bizva van, kötelességöknek hiven és buzgósággal fognak megfelelni.

34. §. A nemzeti őrsereg zászlójára következő hitet tesz:

Én NN esküszöm az élő Istenre s. a. t. a királynak és alkotmánynak hűséget, előljáróimnak engedelmességet, — esküszöm, hogy polgártársaimnak szerényét és vagyónát minden törvénytelen megtámadás ellen, előljáróim felhivására oltalmazom, a közcsendet. békét és nyugalmat sem nem háboritom, sem háborítani nem engedem, általában minden szolgálati kötelességemet, midőn tölem megkivántatik, pontosan teljesitem, és leszek polgári előljáróim vezérlete alatt hű örje az alkotmánynak, a törvénynek és a hazának, Isten engem s. a. t.

35. §. A nemzetőrségi egész institutio a ministerium hatósága alá helyeztetik.

XXIII. TÖRVÉNYCZIKK.

A szabad királyi városokról.

1. §. A város, mint önálló köztörvényhatóság, közdolgait törvényes felsőbb felügyelés alatt, minden más törvényhatóságtól függetlenül, a köztörvény szerint igazgatja.

2. §. A városnak, mint törvényhatóságnak, rendőri, büntető és magánjogi tekintetben alá vannak vetve — kivéve a megyék székházait, és a valóságos hadi szolgálatban álló katonákat, azonban csak szorosan vett személyes s bűnvádi keresetekre és szolgálati vétségeikre nézve, minden a város határában létező egyének és javak, különbség nélkül.

3. §. Azalatt, míg a városoknak rendezése iránt a törvény részletesen rendelkeznek, következők határoztatnak meg:

a) A városok felosztása.

4. §. Oly városok, melyekben 12,000 lakosnál kevesebb vagyon, kis városoknak, — melyekben 12,000 lakosnál több, de 30,000 lakosnál kevesebb vagyon, közép városnak, — és melyekben 30,000 lakosnál több vagyon nagy városoknak neveztetnek.

b) Tisztujításokról.

5. §. Az országgyűlési követek választásáról az egész országra nézve általánosan külön törvény rendelkezvén, a városi tisztviselők választására nézve ezennel határoztatik :

V á l a s z t ó k.

6. §. A városi közönségnek, a nőket kivéve, mindazon tagjai, kik teljes koruak, sem atyai, sem gyámi, sem gazdai hatalom, sem pedig elkövetett hűségtelenség, csempészkedés, rablás, gyilkolás és gyujtogatás miatt fenyték alatt nincsenek, törvényesen bevett valláskülönbség nélkül, választók ; ha

a) A város határához tartozó, és a telekkönyvben tulajdon, vagy egyszersmind hitvesik nevére is különleg beirt oly házat, vagy telket, egy év óta birnak, melynek értéke kis városban 300 — közép városban 700 — nagy városban 1000, különösen Pest városában 2000 pengő forint: vagy

b) A város határában mint kézművesek, bejegyzett kereskedők, gyárosok, egy év óta telepedve vannak, tulajdon műhelylyel, vagy kereskedési teleppel, vagy gyárral birnak, és ha kézművesek, folytonosan legalább egy segéddel dolgoznak.

c) Tudorok, sebészek, ügyvédek, mérnökök, akadémiai művészek, tanárok, a magyar

tudós társaság tagjai, kik a városban egy év óta telepedve vannak, és kis városban 40, — közép városban 60, — nagy városban 80, — Pest városában 100 pengő forint házbért fizetnek.

d) Ezeken kívül mindazok, kik a város kebelében két év óta telepedve vannak, és kis városban 200, — közép városban 400, — nagy városban 600, — Pest városában 800 pengő forint biztos jövedelmet, keresetük vagy tőkeértékük után kimutatni képesek.

e) Kik eddig városi polgárok voltak, ha a fenebbi pontokban leírt képességgel nem bírnak is.

7. §. A 6. §. a) pontja alatt kiszabott birtoklási idő nem kívántatik meg azon esetben: ha valaki a képesítő ingatlannak birtokába örökség után jut.

8. §. A választási jogot senkitől, ki a 6. §-ban leírt képességgel bír, megtagadni vagy elvenni, semmi szín alatt nem lehet.

9. §. A 6-dik §-ban körülírt képességgel bíró választók a tisztviselőket, és városi képviselői testület tagjait fogják választani a tisztujtó székeken.

10. §. A választási jogot gyakorolni, csak személyesen lehet.

c) A tisztujtás megtartásáról.

11. §. A jelen törvény kihirdetése után a polgármester, illetőleg bíró, azonnal közös és

nyilvános ülésben egybegyűjti az eddigi tanácsot és választott polgárságot. Egy ülésben a tisztujtószerk megtartására a gyűlés tagjai által elnök, egyszersmind küldöttségek választatnak, a választók összeírása végett; továbbá intézkedések tétetnek az összeírási eljárás végrehajtása és a választás helye és ideje körül.

12. §. A választás napján, a választott elnök előülése alatt: szinte nyilvános ülés tartatik; és e gyűlésben

13. §. Mindenek előtt küldöttségek választatnak a gyűlés tagjai által, a szavazatok öszszeszedésére, és a kijelölés feletti intézkedésre, titkos szavazás által, legalább tiz tagból az összeírt választók közül alakítandók.

14. §. Szinte e gyűlésen a tisztikarnak és választott polgárságnak tagjai eddig viselt hivatalaikról lemondanak, a választási elnök pedig a választás idejére kapitányt tiszti ügyészt és jegyzőt helyettesít.

A tisztikar választásáról.

15. §. A tisztviselők közül a polgármester, főbíró, főkapitány, és alkapitányok, tanácsbeliek, jegyzők tiszti ügyészek, levéltárnok, telekbíró, számvevő, tiszti főorvos, fősebész és főmérnök megválasztatnak. A választás kijelelés mellett, a kijelelés a kijelelő választmány által a választási elnök közbejöttével történik.

16. §. A városokban jelenleg létező tisztviselők közül oly egyének, kik oly hivatalt viseltek, mely a jelen törvény kihirdetése előtt, éltök folytáig rendszerint ujtás alá nem esett, fizetésüket éltök folytáig megtartják; ellenben ha a jelen törvény szerint tartandó tisztujtás alkalmával, vagy az eddig viselt, vagy magasabb hivatalra megválasztatnak, a választást elfogadni kötelesek, különben nyugpénzüket elvesztik; — és szinte ugy elvesztik akkor, ha fenytő közkereset utján bármikor valamely büntény miatt marasztaltatnak.

17. §. A számadással tartozó hivatalnokok ez uttal a városi törvényhatóságnak részletes elrendezéseig, eddig viselt hivatalaikban meghagyatnak ugyan, a pénz- és egyéb tárgyakra leendő felügyelés azonban a jelen törvény szerint választandó tanács felelőssége alá helyeztetik; mely hogy ebbeli felelősségének teljes mértékében eleget tehesen, egyszersmind azon hatalommal ruháztatik fel, hogy tapasztalandó bármely visszaélés, vagy hanyagság esetében, a számadókat a körülményekhez képest azonnal elmozdíthassa, sőt le is tartóztathassa, és bünperbe idéztethesse, helyettük ideiglenesen más kezelőket nevezhessen, és általánosan a pénztárak biztosítása iránt minden szükséges intézkedéseket megtehesen.

Képviselek választásáról.

18. §. A képviselő testület tagjai kijelelés nélkül választatnak.

19. §. Ezen választásnak mikénti eszközése, a választóknak a választás könnyítése tekintetéből kerületekrei elosztás, a szavazatok összeszedése, és minden egyéb, a választás körül előfordulható teendők iránt, azon közös gyűlésben tétetik intézkedés, melyben a választók összeírása határoztatik el.

20. §. Az alatt, míg a törvény másképp intézkedend, képviselőül a város bármely telepedett lakosa törvényesen bevett valláskülönbség nélkül megválasztható.

21. §. A képviselő testület kis városokban legalább 30; a közép városokban legalább 82; nagy városokban legalább 157 tagból áll.

22. §. A képviselők száma, a legkisebb számon felül, az állandó lakosok számához képest, következőleg emelkedik:

a) Kis városokban az első 1500 számon felül minden 200 lakos után, az első 30 képviselőhöz adatik egy képviselő.

b) Közép városokban az első 12,000 számon felül, minden 400 lakos után, az első 82 képviselőhöz adatik egy képviselő.

c) Nagyvárosokban, az első 30,000 számon felül, minden 800 lakos után, az első 157 képviselőhöz adatik egy képviselő.

23. §. A képviselők a közgyűléseken sze-

mélyenkint tanácskozási joggal és határozó szavazattal bírnak.

24 §. Minden választásokra a szavazás a választók által titkosan történik.

A tanács- és közgyűlésekről.

25. §. Az alatt, míg a törvény részletesen intézkedend, a tanács azon hatósággal ruháztatik fel, melylyel jelenleg a megyei kis-gyűlések bírnak, — a közgyűlés pedig ugyanazon hatósággal, melylyel a megyei közgyűlések vannak ellátva, kivéve a be- és kitáblázásokat, továbbá azon kérdéseket, melyek szoros értelemben birói eljárást igényelnek, vagy birói zár megrendelését foglalják magokban.

26. §. Mind a közgyűlésnek, mind a tanácsnak ülései nyilvánosak.

27. §. Az ülésekben a hallgatóságnak a tanácskozásokat megháborítani nem szabad. A csendet fentartani az elnöknek kötelessége és e részben különösen e czélból a tanács által választandó csendtiszték vezérlete alatt a nemzeti őrsereg ügyel.

28. §. Az állandó szakbizottmányok hatósága, milyenek: az árvai, gazdasági, szépítési és egyéb bizottmányok, jelen állapotban megtartatik, a bizottmányok közvetlenül a tanács-csal, a tanács által pedig a közgyűléssel állnak összefüggésben.

29. §. A közgyűlés áll: a városi tisztvi-

selőkből és képviselőkből együttvéve, — elnöke a polgármester, vagy akadályozása esetében a legidősb tanácsbeli. — Határozat hozatalára pedig kis városokban legalább 20, — közép városokban legalább 30, — nagy városokban legalább 40 tag együttléte szükséges.

30. §. Közgyűlést tartani kell minden hónapban legalább egyszer, lehet ezenkívül többször is, valahányszor ezt vagy a közgyűlés előre megrendeli, vagy a tanács, s illetoleg polgármester, sürgető körülmények miatt szükségesnek tartja.

XXIV. TÖRVÉNYCZIKK.

A községi választásokra nézve.

1. §. A szabad királyi városokról ideiglenesen rendelkező XXIII. törvényczikk, mennyiben a választásokról, választókról és képviselőkről szól, a szepesi XVI. városokra, és azon községekre is kiterjesztetik, melyek első bírósági hatósággal ellátott rendezett tanács-csal vagy már birnak, vagy ennekutána fognak a megyék meghallgatása mellett a ministerium javaslatára Ő Felsége, illetoleg a királyi helytartó által felruháztatni.

2. §. A rendezett első bírósági hatóságú községeknak közigazgatási állása, a törvény további rendeleteig, jelen állapotban megtartatik.

3. §. Az első bírósági hatóságu rendezett tanácssal el nem látott községekben, az eljárók választása iránt ideiglenesen a megyék fognak intézkedni.

XXV. TÖRVÉNYCZIKK.

A Jász-Kún Kerületekről.

Ideiglenesen, míg a törvény a Jász-Kún kerület belszerkezetéről részletesen intézkednék, a kerületi tisztviselők és közgyűlési képviselők választására nézve következők rendeltetnek:

1. §. A kerületi tisztviselőket ugyanazok választják: kik az országgyűlési követeket fogják az V-ik törvényczikk szerint választani.

2. §. A kerületi tisztviselőket a községi választók választandják, egyedül a községi képviselők közül.

3. §. Közgyűlési képviselő, minden Jász-Kún község részéről 4 választatik.

4. §. A kerületi tisztviselők kijelelés mellett, a kerületi képviselőtestület tagjai kijelelés nélkül választatnak.

5. §. A kijelelendők névsorának elkészítése végett a tisztujitást megelőző közgyűlés által, hat tagból álló küldöttség fog választatni, mely a nádori főkapitánynyal szótöbbség szerint intézkedendik.

6. §. Az ezen törvény kihirdetése után azonnal a nádori főkapitány az addigi szo-

kott alakban közgyűlést hirdet, és e közgyűlés által küldöttségek fognak neveztetni, a kerületi választók összeírása végett, továbbá intézkedés tételik a községi választóknak ugyanezek által leendő összeírása, a községbeli előjárók és képviselők megválasztása, ugyszinte a kerületi képviselőtestület megválasztása iránt.

7. §. Miután minden községekben a helybeli választások és a kerületi képviselőtestület tagjainak választása megtörtént, a nádori főkapitány ez iránt értesülvén, kerületi tisztujtószerket, és ezt megelőzőleg közgyűlést hirdet, mely közgyűlésre a jelen törvény szerint megválasztott kerületi képviselőtestület tagjai is meghivandók.

8. §. E közgyűlésben a tisztujítás tartása, tekintetéből szükséges intézkedések megtételnek, a szavazatok összeszedésére küldöttség választatik; az eddigi tisztviselők pedig hivatalaikról lemondván, a tisztujítás idejére csendbiztost, tiszti ügyészt és jegyzőt, a nádori főkapitány helyettesít.

9. §. Mind a képviselők, mind a tisztviselők választására a szavazás titkosan történik.

A közgyűlésekről.

10. §. A közgyűléseknek elnöke a nádori főkapitány, ennek megakadályozása esetében az alkapitány, — tagjai a kerületi tisztviselők.

lők, és kerületi képviselők, ezeken kívül minden külön községből a főbíró és főjegyző, személyenkinti egyes szavazattal.

11. §. A közgyűlés ülései nyilvánosak.

12. §. A csendet fentartani az elnök kötelessége, és ennek rendelkezése alatt, a nemzet sørsereg vigyáz fel.

13. §. Közgyűlés tartatik minden évnyegyedben egyszer; tartathatik gyakrabban is a körülményekhez képest, ha vagy maga a közgyűlés előre megrendeli, vagy az elnök-kapitány szükségesnek látja.

A közigazgatásról.

14. §. Míg a törvény a közigazgatás alakításáról részletesen intézkedend, a közigazgatás formái és módja azon változásokon kívül, melyek a jelen törvélynél fogva szükségesek, az eddigi gyakorlat szerint meghagyatik.

15. §. A redemptióból eredő magánjogi viszonyok és haszonvételek, a törvény további rendeleteig ezennel világosan fenntartatnak.

XXVI. TÖRVÉNYCZIKK.

A Hajdu-kerületről.

Ideiglenesen, míg a törvény a Hajdú-kerület belső szerkezetéről részletesen intézkednék, a kerületi tisztviselők, és közgyűlési kép-

viselők választására nézve következők rendelkeznek:

1. §. A kerületi tisztviselőket ugyanazok választják, kik az országgyűlési követeket fogják az V-dik törvénycikk szerint választani.

2. §. A kerületi és városi tisztviselők kijelelés mellett, a városi képviselői testületek tagjai pedig kijelelés nélkül választatnak.

3. §. A kijelölendők névsorának elkészítése végett, a tisztujitást megelőző közgyűlés által 6 tagból álló választmány fog választatni, mely a főkapitánynyal szótöbbség szerint intézkedend.

4. §. Ezen törvény kihirdetése után azonnal a főkapitány az eddig szokott alakban közgyűlést hirdet, és e közgyűlés által küldöttségek fognak neveztetni a kerületi választók összeírása végett; továbbá intézkedés tétetik a városi választóknak ugyanezek által leendő összeírása, a városi tisztviselők és képviselők megválasztása iránt.

5. §. Miután minden városokban a helybeli tisztviselők, és a képviselő testület tagjainak választása megtörtént: a főkapitány ez iránt értesülvén, kerületi tisztujító széket és ezt megelőzőleg közgyűlést hirdet, mely közgyűlésre a jelen törvény szerint megválasztott városi helybeli képviselő-testület tagjai is meghivandók.

6. §. E közgyűlésben a tisztujitás tartása tekintetéből szükséges intézkedések megtétet-

nek, a szavazatok összeszedésére küldöttség választatik, az eddigi tisztviselők pedig hivatalaikról lemondván, a tisztujítás idejére csendbiztost, tiszti ügyészt és jegyzőt a főkapitány helyettesít.

7. §. Mind a képviselők, mind a tisztviselők választására a szavazás titkon történik:

A közgyűlésekről.

8. §. A közgyűléseknek elnöke a főkapitány, ennek akadályozása esetében az alkaptány, tagjai a kerületi tisztviselők, es a városi képviselők, ezeken kívül minden külön városokból a főhadnagy, és főjegyző, személyenkinti egyes szavazattal.

9. §. A közgyűlés ülései nyilvánosak.

10. §. A csendet fentartani az elnök kötelessége, s ennek rendelkezése alatt a nemzeti őrsereg vigyáz fel.

11. §. Közgyűlés tartatik minden évnegyedben; tartathatik gyakrabban is a körülményekhez képest, ha vagy maga a közgyűlés előre megrendeli, vagy az elnökkapitány szükségesnek látja.

A közigazgatásról.

12. §. Mig a törvény a közigazgatás alakításáról részletesen intézkedend, a közigazgatás formái és módja azon változásokon kívül,

melyek a jelen törvénynél fogva szükségesek, az eddigi gyakorlat szerint meghagyatik.

13. §. Az adományból eredő magánjogi viszonyok és haszonvételek a törvény további rendeleteig ezennel világosan fentartatnak.

14. §. A Hajdu-kerületben jelenleg működő királyi biztosság és egyéb a Hajdu-kerület belszerkezetére, illetőleg a Hajdu-kerületi lakosok közötti személyes álladalmi viszonyokra vonatkozó eddig kibocsátott, s e törvénnyel ellenkező kormányrendeletek ezenel megszüntetnek.

XXVII. TÖRVÉNYCZIKK.

Fiume és Buccari szabad kereskedési kerületekről.

1. §. A két kerületek külön két törvényhatóságot képeznek; mint ilyenek törvényhatósági beldolgaikat egymástól függetlenül intézik; — az ország többi törvényhatóságai-
val, valamint kormányával és főtörvényszékeivel közvetlenül leveleznek, s mint más törvényhatóságok, beldolgaikra nézve a törvény határai között felsőbb felügyelés alatt szabályokat alkotnak.

2. §. A kerületek törvényhatósága alá büntető, rendőri és magánjogi tekintetben alá vannak vetve minden a kerületek határain belül létező egyének és javak különbség nélkül, kivéve a szolgálatban álló katonákat,

azonban csak szorosán vett személyes s bűnvádi keresetekre és szolgálati vétségeikre nézve, továbbá a váltó, kereskedési és tengerügyelői, tanácsbirósági illetőségéhez tartozó ügyeket és személyeket.

3. §. Mind Fiume, mind Buccari kerületben törvényhatósági főtisztviselő az alkapitány, ki egyszersmind rendes elnöke a közgyűlésnek és kapitánysági törvényszéknek is. Az alkapitány akadályozása esetében helyette a kapitánysági törvényszék legidősb tagja elnököl. Mindenik kerületnek külön alkapitánya van, kit Ő Felsége nevez.

4. §. A szóbeli bíróságot illetőleg az 1836: 20. és 1840: 11. törvények e kerületekre is kiterjesztetnek. A közgyűlés által választandó két kerületi bíró és törvényszéki főjegyző fogják szóbeli perekben a bírói szék együtt képezni.

A patriciusokról.

5. §. A jelenleg létező patricius családok czimeiket megtartják: az eddig kinevezett patricius tanácsnokok, a közgyűlésben a képviselőkkel együtt részt vesznek, és általában képviselői jogokkal bírnak; jövőben mindazonáltal patricius tanácsnokot nevezni nem lehet.

A választókról.

6. §. A két kerületben választók: a községnek mind azon tagjai, kik a szabad királyi

városokról szóló XXIII. törvényben a hasonló népességű szabad királyi városokra nézve megállapított képességgel hirnak, továbbá a patricius tanácsnokok, bár a szükségű értéki képességgel nem hirnak is, végre a hajós kapitányok és hajós irnokok.

7. §. A választási jogot senkitől, ki a 6-dik §-ban említett értéki képességgel bír, megtagadni vagy elvenni semmi szin alatt nem lehet.

8. §. A 6-dik §-ban említett választók a kerületi birákat és képviselőket fogják választani, a kerületi tisztujtó székeken.

9. §. A választási jogot gyakorolni csak személyesen lehet.

A tengermelléki főkormányzóról.

10. §. A tengermelléki főkormányzó, mint a két kerületeknek közös főkapitányok, elnöke a kerületekben a tisztujtó székeknek és a követválasztási gyűléseknek ; elnöke továbbá a helybeli királyi kormányshéknek, és a kerületeknek, mint törvényhatóságoknak közvetlen közigazgatásán kívül, minden egyéb hivatalos köre épségben megtartatik.

A képviselőtről.

11. §. A képviselők a patricius tanácsnokokkal és tisztviselőkkel együtt a kerületi közgyűlésekben tanácskozó és határozó szava-

zattal birnak, de különválva gyűlést nem tarthatnak.

12. §. Azalatt, míg a törvény máskép rendelkezend, képviselőkül a kerület bármely letelepedett lakosai megválaszthatók.

13. §. A képviselők száma annyi leend, mennyi a szabad királyi városokról szóló XXIII. törvényben, a hasonló népességű királyi városokra megállapított.

A választásokról.

14. §. A képviselők kijelölés nélkül választatnak.

15. §. A kerületi birák a kijelölendők közül választatnak.

16. §. Minden választás titkos szavazás által történik.

A választások megtartásáról.

17. §. A jelen törvény kihirdetése után, a tengeremelléki kormányzó az eddigi szokot alakban mindenik kerületben külön tartandó közgyűlést hirdet, melyben intézkedések tétetnek a választók összeírására és választás helye és ideje körül.

18. §. Ugyan e gyűlésben tétetik intézkedés a képviselők választása iránt is, e tekintetben különösen a szavazatok összeszedése, és a választóknak kerületekrei felosztása iránt,

19. §. A választás napján szinte közgyűlés tartatik, melyben az eddigi kerületi bírák hivatalaikról lemondván, a gyűlés tagjai által, a választók közül, legalább tiz tagból alakítandó bizottmány választatik a kijelelés feletti intézkedésre.

20. §. A kijelelés — a kijelő választmány és a kormányzó által szótöbbséggel állapítatik meg.

21. §. Azalatt, mig a törvény máskép rendelkezend, e törvény szerint csak a kerületi bírák, illetőleg képviselők választatnak, és háromévről három évre ujittatnak; a képviselők helyei csak uj választás által, a rendes időszaki választások alkalmával tölthetnek be; ellenben ha a tisztviselők sorában üresség időközben támad, ily tisztviselők helyett a közgyűlés által ajánlandók közül ideiglenesen a tengermelléki kormányzó, — mint a két kerületnek főkapitánya helyettesít.

22. §. Az igazgatósági bírák a közigazgatásnak külön szakaira külön választatnak.

23. §. A kerületi bírák megválasztása után a képviselők választatnak meg.

A tanács- és közgyűlésekről.

24. §. A tanács- és közgyűlésnek hatósága az alatt, mig a törvény a közigazgatásnak mikénti elrendezése iránt részletesen intézkedik, jelen állapotában megtartatik.

25. §. Mind a közgyűlésnek mind a tanácsnak ülései nyilvánosak.

26. §. Az ülésekben a hallgatóságnak a tanácskozásokat megháborítani nem szabad. A csendet fentartani az elnök kötelessége, és az ülésben különösen e czélból a tanács által választandó csendtisztok vezérlete alatt a nemzeti őrsereg ügyel.

27. §. A közgyűlés elnöke az alkapitány, akadályozása esetében a kapitánysági törvényszék legidősb tagja; tagjai a tisztviselők, patricius tanácsnokok és képviselők, személy szerinti egyenlő szavazattal.

28. §. Közgyűlés tartatik minden hónapban legalább egyszer, lehet ezenkívül többször is, valamennyiszer a közgyűlés előre megrendeli, vagy a tanács, s illetőleg alkapitány — sürgető körülmények miatt — szükségesnek tartja:

29. §. A katonaaállításról ezen kerületek, kikötői minőségöknél fogva, a tengeri kereskedés és hajókázás felvirágzása tekintetéből, felmentetnek, és e részbeni kiváltságos szabadságaik törvényileg megerősítetnek.

XXVIII. TÖRVÉNYCZIKK.

A nádori méltósághoz kötött hivatalokról.

Cs. kir. Főherczeg István nádor, mint Ő Felségének az ország távollétébeni teljha-

talmu királyi helytartója, személyének sértetlensége s helytartóilag gyakorlott legfelsőbb jogai mellett, a felelős ministeriumnak törvény értelmében alárendelt hivatalokat nem viselhetvén, Ő cs. kir. Főherczegsége ugy Pest, Pilis és Zsolt törvényesen egyesült megyék örökös főispánsága, mint a jász-kúnok grófsága gyakorlatáról, Ő Felségének az országtávolléte idejére lemond, s ennek következtében ezen időre rendeltetik:

1. §. Pest, Pilis és Zsolt törvényesen egyesült vármegyék főispánságát ezen hivatalnak helytartója viseli, ki is a többi főispánságokra nézve törvényesített kinevezési viszonyba helyeztetik, s hivatala a többi főispánokkal egyenlő rangra emeltetvén, neki az országgyűlésen a főrendi táblánál ülési és szavazati joga leend.

2. §. A Jász-Kún kerületek nádori főkapitánysága főispáni rangra s hatóságra emeltetik, s ezen kerületekre nézve ő fensége a nádor királyi helytartó törvényes jogait, az illető felelős ministerium utján gyakorlandja.

3. §. A Jász-Kun kerületek által a nádornak fizetni szokott tiszteletdíj, eddigi állapotában továbbá is fentartatik.

XXIX. TÖRVÉNYCZIKK.

Az ország közhivatalnokairól.

A közigazgatásnak a ministeri felelősséggel öszhangzásba hozatala tekintetéből a kormányi kinevezéstől függő közhivatalok iránt rendeltetik:

1. §. A törvény útján kívüli előmozdithatlanság egyedül az igazság szolgáltatásával megbizott birói hivatalokra szorittatik.

XXX. TÖRVÉNYCZIKK.

A felelős ministerségnek a közlekedési tárgyak iránti teendőiről.

Az 1836-ki 25-ik és 1840: 40-ik törvényczikkekben a vasutak és csatornák engedélyezéséről szóló rendeletek jövőre nézve ezenel eltöröltetvén, a törvényhozás további intézkedéseig ideiglenesen következők határozatnak:

1. §. Felhatalmaztatik a felelős ministerség, hogy a készülöben levő vasutak a megkezdett vizszabályozásoknak, ha és a mennyire azok a közkereskedést előmozdítják, lehető folytatásához s befejezéséhez segédkezeket nyujtson, s a közállomány befolyását ezekre nézve biztosítsa.

2. §. A még meg nem kezdett vaspályavonalokon egyes társulatok által netalán tett

felmérési s előmunkálati költségek kárpótlása iránt a felelős ministerség fentartván azokra a közállomány építkezési jogát — lépjen egyezkedésre, s terjeszsze helybenhagyás végett a közelebbi törvényhozás elébe.

3. §. A ministerium felhatalmaztatik: hogy Buda-Pestből, mint a haza szivéből a határszélekig irányzandó 6 uj vaspályavonalokat, előleges műtani megvizsgálás után, s különösen országos szempontból, figyelmezve a helyi körülményekre is, tervezzen, s ha lehetséges, ezen irányokban a munkát, különösen pedig Fiume felé, tetteleg is, időtöltés nélkül, megkezdesse.

4. §. E czélokra felhatalmaztatik az összes ministerium, egész 10 millió forintig alapot alkotni, mely az ország által biztosittatik, s melyből 8 millio forint erejeig vasutakra, 2 millio forintig alapot pedig vizszabályozásra a szükséghez képesti pénzösszegek fordíttathatnak.

5. §. A hatóságokban még most fenálló közmunkáknak törvényszerinti alkamazására a ministerség ügyel fel, melynek tisztéhez tartozand: a létező utak, hidak s más közlekedési eszközök fentartásáról is, az illető hatóságokkal egyetértve, ideiglenesen intézkedni.

6. §. A vizek szabályozására eddig kijelölt pénzalapnak felhasználására a felelős magyar ministerium ezennel továbbra is utasíttatik.

XXXI. TÖRVÉNYCZIKK.

A színházakról.

A színházakra nézve ideiglenesen rendeltetik:

1. §. Színházak ezután az illető törvényhatóság engedelmé nélkül nem nyitthatnak.

2. §. A színművek előadhatására nézve eddig a könyvvizsgálók által gyakorolt vizsgálat eltöröltetik.

3. §. A pesti magyar nemzeti színház igazgatóját kivéve, színpadon bárminemű nyilvános színi előadások csak az illető helybeli hatóság tudtával és engedelmével történhetnek; ezenkívül minden színházak, a pesti magyar nemzeti színházat sem véve ki, rendőri felügyelés tekintetében, a helybeli hatóság alá rendeltetnek.

4. §. Ki az 1-ső és 3-ik §. rendelete ellen vét, az, elsőbb esetben a színház bezáratásán felül 1000 ftig terjedhető, és az országos pénztárba adandó pénzbírsággal fog büntettetni.

5. §. A színház bezáratása elnökileg történhetik, a büntetés pedig rövid szóbeli peruton fog kimondatni.

B E F E J E Z É S.

Mi tehát kegyesen meghallgatván és kegyelmesen elfogadván említett hiveinknek, fennevezett Magyarországunk és hozzákapcsolt részek egyházi főrendeknek, zászlósainak, országnagyainak s nemeseinek az uraknak, ugy egyéb Karok és Rendeknek alázatos könyörgését és esedezését, mindazon felhivott, Nekünk fenérintett módon benyújtott törvényczikelyeket ezen levelünkbe szórul szóra beiglatni és beiratni rendeltük, s azokat, és összesen s egyenként, az azokban foglaltakat helyeseknek, kedveseknek és elfogadottaknak vallván, hozzájuk királyi megegyezésünket és jóváhagyásunkat adtuk, s azokat királyi hatalmunknál fogva elfogadtuk, helybenhagytuk, helyeslettük és megerősítettük; biztosítván az előemlített hű Karokat és Rendeket a felöl, hogy minden a fenbeiktatott törvényczikelyekben foglaltakat mind Minmagunk megtartjuk, mind pedig minden más hiveink által megtartatjuk, miként is azokat jelen levelünk ereje s tanúsága szerint elfogadjuk, helybenhagyjuk, helyeseljük és megerősítjük.

Kelt a Mi őszintén kedvelt hivünk tekintetes és nagyságos németujvári gróf **Batthyányi Lajos** magyarországi miniszerelnökünk kezé-

ből szabad királyi Pozsonyvárosunkban szentgyörgyhó tizennegyedik napján az ur ezer nyolczszáz negyven nyolczadik esztendejében, magyar, cseh stb. országai uralkodásunk tizennegyedik évében. Isten szentegyházait a Krisztusban, főtisztelendő, tisztelendő és tisztos atyák: tekintetes és nagyságos fogarasföldi gróf Nádasdy Ferencz kalocsai főegyház érseke (az esztergomi és egri érsekszékek üresek lévén); — tusnádi Kovács Miklós erdélyi; — Hám János szatmári; — nagykeri Scitovszky János pécsi; — palugyai és bodafalvi Palugyai Imre nyitrai; — barlabasseveczi Ozsegovich Imre zengi és modrusi, vagyis korbói; — Smicziklász Gábor körösi egyesült görög szertartásu; — krivinai Lanovics József csanádi; — Kukovich Jóssef bosznai vagyis diakovári és szerémi; — Popovics Vazul munkácsi egyesült görög szertartásu; — váralljai Haulik György zág-rábi; — ocskai Ocskay Antal kassai; — vásónkői gróf Zichy Domokos veszprémi; — Erdélyi Vazul nagyváradi és Gaganecz József, eperjesi egyesült görög; — bezdédi és kisbákai báró Bémer László nagyváradi deák szertartásu; — Balassa Gábor szombathelyi; — kisapponyi Bartakovics Béla rozsnjai; dezseri Rudnyánszky József besztercsei (a váczai, szepesi, székesfejérvári és győri püspöki székek üresek lévén) — Schrott József egyházilag egyesült nádorfejérvári és végszendrei; Miskolczy Márton knini felszentelt; —

Karner Antal báciai; — sági Sággy Mihály novi egyházak választott püspökei szerencsésen kormányozván, többször említett Magyarorszá- gunk főispánságait és tiszteségeit pedig: fen- séges István ausztriai főherceg ur, Magyar- országunk nádorispánja és kir. helytar- tónk, tekintetes és nagyságos székhelyi Majláth György országbiránk, buzimi báró Jellachich József, Dalmát-, Horváth- és Tótországaink bánja, — buzini gróf Keglevich Gábor főtárnok, — vásonkői gróf Zichy Ferencz főajtónálló, — németujvári örökös gróf Batthány Imre főlovász, — székhelyi gróf Majláth Antal főasz- talnok, — buzini gróf Keglevich János főud- vari mestereink, — hajnácskői gróf Vécsey Auguszt magyar nemes testőrző seregünk kapi- tánya; szigeti Szerencsy István főpohárnok; fogarásföldi örökösgróf Nádasdy Ferencz főkamarás mestereink; — erdődi gróf Pálffy Károly pozsonyi gróf és más többek számosan viselvén.

FERDINÁND m. k.

Gr. Batthyány Lajos m. k.

(P. H.)

FERDINAND,

Isten kegyelméből Ausztriai Császár, Magyar és Csehország e néven Ötödik, Dalmát, Horvát, Tót, Halics, Lodomérországok Apostoli Királya, Lombardia, Velence és Illyria Királya, Erdély Nagy-Fejedelme és Székelyek Ispánja s. a. t.

Méltóságos, Tisztelendő, Nagyságos,
Nemes, Nemzetes és Vitézlő okos és
gondos őszintén s illetőleg kedvelt
Hiveink!

Erdély Nagy-Fejedelemségünknek Magyarországgal egygyé alakításáról szóló és általatok hü KK-ink és RR-ink által folyó év Pünkösöd hava 30-án kelt alázatos felirástok mellett megerősítés végett Előnkbe felterjesztett törvényjavaslatot általánosan kegyelmesen megerősítettük; — melyet ezentul oly meghagyással küldünk vissza, hogy azt legfelsőbb királyi megszentetésünk végett Felségünk elibe felküldeni siessenek.

Kiknek többire császári királyi kegyelmünkkel kegyesen hajlandók maradunk. Kelt Innsbruck városunkban Szentiván hó 10-dik napján, az Urunk ezer nyolczszáz negyven-

nyolczadik, országulásunknak pedig tizennegyedik évében.

FERDINAND, m. p.

B. Apor Lázár, m. p.

Eő császári királyi apostoli Felségének
saját parancsára.

Szent Györgyi Imre, s. k.

FERDINAND,

Isten kegyelméből Ausztriai Császár, Magyar és Csehország e néven Ötödik, Dalmát, Horvát, Tót, Halics, Lodomérországok Apostoli Királya, Lombardia, Velence és Illyria Királya, Erdély Nagyfejedelme és Székelyek Ispánja s. a. t.

Méltóságos, Tisztelendő, Nagyságos,
Nemes, Nemzetes és Vitézlő okos és
gondos őszintén s illetőleg kedvelt
Hiveink!

Miután Erdély Nagyfejedelemségünknek Magyarországgal egygyé alakításáról általatuk hű KK-ink és RR-ink által alkotott törvényjavaslatot, folyó év Pünkösd-hó 30-án kelt alázatos felirástuk következésül, az arról mainapon tihozzátok bocsátott királyi leiratunk értelmében megerősítettük, hogy e folyó év

Sz. Jakab hó 2-ik napjára kitüzött magyarországi közös országos gyűlésen Erdély is követői által megjelenhessen, — s e végre a választások kellő időben az illető törvényhatóságok által végbe vitethessenek, — kedves öcsénket Istvánt ausztriai főherceget, Magyarország Nádorispánját és ugyanott királyi Helytartónkat ezennel meghatalmazzuk, hogy azon törvényjavaslatokra nézve melyeket Ti hű KK-ink és RR-ink a választás módjáról alkotandotok, önbelátása szerint a királyi szentesítést megadja. — Melyhez képest a teljesítendőket teljesíteni el nem mulasztjátok.

Kiknek többire császári királyi kegyelmünkkel kegyesen hajlandók maradunk. Kelt Innsbruck városunkban szent-Iván-hó 10-dik napján, az Urnak ezer nyolczszáz negyvennyolczadik, országulásunknak pedig tizennegyedik évében.

FERDINAND, m. p.

B. Apor Lázár, m. p.

Eő császári királyi apostoli Felségének saját parancsára.

Szent Györgyi Imre, s. k.

Erdély országosan egybesereglett

Karainak és Rendeinek!

Erdélynek magyarországgali egyesülése örömmel tölté lelkünket. Boldogítóbb és egyuttal fontosabb eseménynek hire nem juthatott hozzánk.

Meg voltunk lepetve nem az örömnök véletlenségétől — mert mi teljes hittel reméltük a két testvérnemzet egygyőülekezését, de meg voltunk lepetve azon büszke öntudat nagyságától, hogy egyesülten, e hazát többé sem ármány sem erőszak nem leend megdönteni képes.

S nem késtünk mindent elkövetni, hogy az egyesülés iránti törvény a Fejedelem által is szentesítették. A miniserelnök rögtön utazott az országos küldöttekkel koronás királyunkhoz, hogy fejedelmi szavát, és áldását sietve kikérje a testvéri frigyre. És nem tért előbb vissza, mint a bevégezett viszonttegyesülésben meghozta jövendő nagyságunk örök alapját.

Mig hajdan e két hon egy vala, mindnyájunkat nagyság, fény és nemzeti dicsőség környezett. A mely nap elszakadtunk egymástól, azon napon kezdtünk gyengülni, aljasulni és szolgaságba jutni. Egyesült erőnkön megtört

a hódítók hatalma, szétválasztva egyenként rabokká lettünk és eltűntünk az önálló nemzetek sorából.

Minket Isten, közös vérkötelék és nemzeti multunk testvérekké parancsol lenni, nem csak szomszédokká, mint eddigelé voltunk. A szomszéd nem sokat törődik szomszéda sorsával. Mi Erdélynek és Magyarországnak minden lakosai több vagyunk egymásnak. Testvérek vagyunk — a kik szeretik egymást, közös boldogságot akarnak, s egyik a másik javáért élni kíván és halni tartozik.

Az unió, e nemzeti testvérségnek újabb, nyilvános elismerése Európa színe előtt. A mit a vér egyesített, ezred-éves közös történet örömei és fájdalmai szentesítettek, — azt ma örökké megtartandónak nyíltan bevalljuk a világ előtt.

És e két honnak s minden népeinek egyesülése még többet is jelent. Jelenti azt, hogy mi ismét, mint egykoron, közös erővel, közös kitűréssel és buzgósággal azon törekvünk, hogy Magyarország nagy és boldog legyen, népe hatalmas és dicsővé váljék.

Ez legyen első és legszebb gyümölcse háromszázados elszakadásunk utáni testvéri egyesülésünknek.

Mi elválva is egyek valánk. A tettleges egyesülést most megszentelő koronás királyunk fejedelmi szava. Nincs egyéb hátra, mint hogy Isten áldása koronázza meg e szö-

vetséget, a mely minden nyelvü és vallásu népekre nézve a szabadság, egyenlőség és testvériség örökké szent elveit fogja hinni, vallani és alkalmazni.

Buda-Pest, junius 14-én 1848.

Gr. Széchenyi Istv., m. k.

Kossuth Lajos, m. k.

Klauzal Gábor, m. k.

B. Eötvös József, m. k.

G. Batthány L., m. k.

Deák Ferencz, m. k.

Szemere Bertalan, m. k.

Mészáros Lázár, m. k.

hadügy-minister.

RENDELET!

Miután ő felsége legkegyelmesebb koronás királyunk az Erdélynek Magyarországgali egyesítés iránt hozott törvényjavaslatot megerősítette volna; a végből, hogy a f. é. Julius 2-ra kitüzött magyarországi közös országgyűlésen követei által Erdély is megjelenhessen, s e végre a választások az illető törvényhatóságok által végbevittessenek, engemet felhatalmazott, azon törvényjavaslatokra nézve, melyeket Erdély hű Karai és Rendei a választás módjáról alkotandának, önbelátásom szerint, a királyi szentesítést legmagasb nevében megadni; mely legkegyelmeseb meghatalmazásnál fogva, a választásról alkotott törvényt, melyet Erdély Karai és Rendei f. é. Junius 3-ról Ó Felsége magas színe elébe fölterjesztének, az ide mellékelt alakban ezennel megerősitem és megszentisitem.

Egyszersmind megegyezvén abban, hogy Erdély hű Karainak és Rendeknek kijelentett kívánata szerint, a két haza egyesülése részleteinek meghatározása iránt kinevezett bizottmány tagjai közé Kolozsvár városának követe Gyergyai Ferencz is besoroztassék.

Minthogy pedig a két testvérhaza már törvény által szentesített frigynél fogva is egyesült, és a megerősített választási törvény

által Erdély népeinek a közös törvényhozásba való befolyás biztosított; minthogy továbbá az egyesülésnek király és nemzet közös akaratával lett kimondása után a törvényhozó hatalom csak az egyesült haza országgyűlésén gyakoroltathatik: ennél fogva Erdély híu Karai és Rendei minden egyéb törvényhozási kérdéseket e f. é. Julius 2-ra Pestre összehívott országgyűlésre halasztván, hazafiui lelkes igyekezetöket oda fordítsák, hogy a követválasztások azonnal rendeltessenek meg, következöleg minden még függöben és tanácskozás alatt levö tárgyak az egyesült országgyűlésre átteendök, hol azok az örök igazság és méltány alapjain, testvéri szeretettel és az emberi s polgári jogok s érdekek teljes kimélésével fognak megfejtetni.

Kelt Buda-Pest, junius 19-kén 1848.

István Nádor, m. p.

kir. helytartó.

Belügyminister

Szemere Bertalan, m. k.

TARTALOM.

	Lap
Előbeszéd	6
I. Törvényczikk. Dicsőült József nádor emléke törvénybe iktattatik	9
II. Törvényczikk. Fenséges cs. kir. ausztriai főherczeg István Magyarország nádorává választatik	10
III. Törvényczikk. Független magyar felelős ministerium alakításáról	12
IV. Törvényczikk. Az országgyűlés évenkinti üléséről	19
V. Törvényczikk. Az országgyűlési követeknek népképvisélet alapján választásáról	22
VI. Törvényczikk. Az 1836: 21. t. cz. fogantatásáról	41
VII. Törvényczikk. Magyarország és Erdély egyesítéséről	42
VIII. Törvényczikk. A közös teherviselésről	43
IX. Törvényczikk. Az urbér és azt pótló szerződések alapján eddig gyakorlatban volt szolgálatok (robot), dézma és pénzbeli fizetések megszüntetéséről	44
X. Törvényczikk. Az összesítésről, legelőelkülönözésről és faizásról	45
XI. Törvényczikk. Azon ügyekről, melyek eddig a földesuri hatóságok által intéztettek	48
XII. Törvényczikk. Az urbér megszüntetett magán uri javadalmak statusadóssággá leendő átváltoztatásáról	49
XIII. Törvényczikk. A papi tized megszüntetéséről	51

	Lap
XIV. Törvényczikk. A hitelintézettről	52
XV. Törvényczikk. Az ősiség eltörléséről	53
XVI. Törvényczikk. A megyei hatóság ideiglenes gyakorlatáról	54
XVII. Törvényczikk. A megyei tisztválasztásokról	56
XVIII. Törvényczikk. Sajtótörvény	57
XIX. Törvényczikk. A magyar egyetemről	66
XX. Törvényczikk. A vallás dolgában	67
XXI. Törvényczikk. A nemzeti színről és ország czimeréről	69
XXII. Törvényczikk. A nemzeti őrseregről	69
XXIII. Törvényczikk. A szab. kir. városokról	77
XXIV. Törvényczikk. A községi választásokra nézve	84
XXV. Törvényczikk. A Jász-Kún kerületekről	85
XXVI. Törvényczikk. A Hajdú-kerületekről	87
XXVII. Törvényczikk. Fiume és Buccari szabad tengerkereskedési kerületekről	90
XXVIII. Törvényczikk. A nádori méltósághoz kötött hivatalokról	95
XXIX. Törvényczikk. Az ország közhivatalnokairól	97
XXX. Törvényczikk. A felelős ministerségnek a közlekedési tárgyak iránti teendőiről	97
XXXI. Törvényczikk. A színházakról	99
Befejezés	100
Függelék: Erdélyországi unio szentesítése	103